

De Christelijke oefenschool naar 2 Petri I: 5-11.

<https://hdl.handle.net/1874/353632>

DE
CHRISTELIJKE OEFENSCHOOL

NAAR

2 Petri I: 5—11.

VIERDE DRUK.

TE ROTTERDAM,
BIJ M. WIJT & ZONEN,
Drukkers van het Nederlandsche Zendinggenootschap.

1857.

N^o. L.

» Acht gij de gemakkelijkste school ook de verkieslijkste
» voor den leerling, die slechts wenscht vorderingen te
» maken?»

VOORBERIGT.

Gecommitteerden van het Nederlandsche Zendelinggenootschap, tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes ter bevordering van Evangelische kennis en godzaligheid, ook bij min geoeffenden; —
namelijk: L. MERENS, Predikant, H. E. VINKE, Th. Dr. en Hoogleeraar te Utrecht, J. MOLL, Jacobz., Predikant te 's Gravenhage, J. BRAVE, W. VAN DER LEEUW, Predikanten te Amsterdam, R. ADRIANI en J. J. VAN OOSTERZEE, Th. Dr.

Predikanten te Rotterdam, overeenkomstig hun ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende intusschen geene uitgave voor echt, dan welke door een hunner of door de drukkers dezes onderteekend is.

M. W. J. T. J. J. J.

DE CHRISTELIJKE OEFENSCHOOL.

Uit den titel, dien dit boekje draagt, kunt gij zien, waarde lezer! wat gij hier te wachten hebt. Het heet *Christelijke Oefenschool*. Die in eene school gaan, of eene school bezoeken, moeten nog leeren. Dit is in zekeren zin, met ons allen het geval, het geheele leven door; want niemand is te oud of te wijs om nog iets te leeren. Er wordt hier echter niet gehandeld van kundigheden en wetenschappen, die tot dit leven behooren; maar van iets, dat ja ook van belang is voor deze aarde, en voor een nuttig en gelukkig leven op dezelve; maar dat bovenal gevorderd wordt, om geschikt te worden voor de inwoning des hemels. Even als een leerling in de school menigerlei nuttige kundigheden opzamelt, die hem in het vervolg te stade komen, zoo ook moeten wij hier geschiktheid verkrijgen voor onze toekomstige bestemming. Deze aarde is dus de plaats onzer oefening, de school voor het volgende leven. Om in deugden en goede

gezindheden te vorderen, wordt inspanning en oefening gevorderd; hierom heet dit boekje *Oefenschool*. Hoe meer oefening, des te grootere vordering. Zoo gaat het kinderen in hunne leerschool, en zou het anders in deze oefenschool kunnen zijn? Vraagt gij, wat het dan is, waarin wij ons oefenen en wat wij leeren moeten. Het is dat alles waar het Evangelie hoogen prijs op steit, en wat het van deszelfs belijders vordert; het zijn de goede gezindheden en deugden in hetzelfde ons aanprezen, op welke beoefening wij ons moeten toeleggen, omdat wij zonder dezelve niet voegen in den kring van reine en zalige hemellingen. In andere scholen vertoeven wij korter of langer, tot dat wij genoeg gevorderd, of de leerjaren geëindigd zijn, en de tijd daar is, om de maatschappij in te treden; maar dit is eene school, die wij niet verlaten, dan met onzen dood, en wèl ons, indien wij dan naar behooren geoefend, en door hetgeen wij hier geleerd hebben, zullen gevormd zijn voor de maatschappij des hemels. Wij mogen dan wel toezien, om alzoo te handelen, dat Hij, die ons allen kent en eenmaal zal oordeelen, bij zijne toekomst onze werken vol mag vinden voor God. Ik wees u daar op Hem, wien het

oordeel over allen is toevertrouwd, op Jezus Christus onzen Heer, wiens naam wij belijden, naar wiens naam wij genoemd worden. Maar zullen wij met regt dien naam dragen, dan moeten wij immers als zijne volgelingen gezind zijn en handelen? In de scholen der Grieksche en Romeinsche wijsgeeren stond het oudtijds niet vrij, zich naar den stichter te noemen, indien men niet bij deszelfs grondstellingen, ook tevens zijne levensregelen aannam. Zoo ook kan niemand behooren tot de school van Christus, die niet wandelt naar de lessen en voorschriften van het Evangelie. Die lessen en voorschriften wilde ik u en mij zelve herinneren en aanprijzen, zoo als die uit het geloof in Christus voortvloeijen, en daarvan de beoefening uitmaken. Hierom draagt dit boekje den naam van *Christelijke oefenschool*.

Maar wie zal nu hier onze voorganger, onze onderwijzer en leermeester zijn? Niet ik, die zelve nog een aanvanger ben in de school van den Heer Jezus, en die mij gaarne een leerjonger noem van dien besten Meester, niet ik, die zoo velen rondom mij zie, verder gevorderd en hooger opgestegen in de beoefening der Christelijke deugden, neen! niet ik durf mij daartoe

vermeten. Wij willen liever ons zamen nederzetten aan de voeten van eenen Apostel des Heeren en van hem vernemen, wat er van ons gevorderd wordt. Petrus, een der drie vertrouwelingen van den Heiland, de ijverige voortvarende Apostel, die zulk een groot gezag bezat in de eerste Christenkerk, inzonderheid bij de bekeerden uit de Joden, zal onze gids en leidsman zijn. Wij kunnen wel geen geschikter onderwijzer kiezen, dan dezen waardigen man. Hij was een mensch van gelijke beweging, als wij allen; hij had ook zijne zwakke zijde en overijlingen, waartoe zijne vurige geaardheid hem vervoerde. Hij is ook zelve in deze school geoefend en onderwezen, en kan uit zijne eigene ervaring anderen leeren. Eens ja, heeft hij zijnen Heer verloochend, en is hij diep gevallen, doch opgestaan van zijnen val, versterkte hij zijne broederen, en vergoedde de voormalige ontrouw door des te vuriger liefde tot den Heere Jezus. Zulk een man, en die daarbij vol was van liefde tot de broederen, is juist geschikt om ons het pad te wijzen, dat wij bewandelen moeten. Hij noemt zich aan het hoofd van dezen zijnen tweeden brief, *een' dienstknecht van Jezus Christus*, uit welken titel ons, bij zijne waardigheid, te

gelijk zijne nederigheid kenbaar wordt. Hij bedoelt daarmede, dat hij zich aan den Heer Jezus had overgegeven, om in gehoorzaamheid aan zijn bevel, Hem te dienen in de zaak van het Evangelie. Toen hij dezen brief schreef, wist hij, dat zijn einde nabij was, en dat hij welhaast door den marteldood God verheerlijken zoude. *Ik weet*, schrijft hij vs. 14, *dat de aflegging mijnes tabernakels haast zijn zal, gelijkkerwijs ook onze Heer Jezus Christus mij geopenbaard heeft.* Dit bewoog hem, om met het gevoel van eenen stervenden vader, die over het welzijn zijner kinderen bezorgd is, nog eene vriendelijke en ernstige toespraak aan zijne kweekelingen af te zenden, ze met allen aandrang tot standvastigheid in geloof en godzaligheid op te wekken, en hen tegen de verleidingen te waarschuwen. In het 12^e en 13^e vers maakt hij deze bedoeling van zijn schrijven kenbaar. *Daarom zal ik niet verzuimen u altijd daar van, van deze uwe uitzigten en verplichtingen te vermanen, hoewel gij het weet, en in de tegenwoordige, in de door u aangenomene waarheid versterkt zijt. En ik acht het regt te zijn, zoo lang ik in dezen tabernakel ben, dat ik u opwek door vermaning.* Niet slechts zijne tijdgenooten, maar

ook ons in deze late eeuw levende, wil hij door zijn onderwijs stichten en vermanen, om door geene verleidingen weggerukt te worden; maar op te wassen in de kennis en genade van den Heer Jezus Christus. Komt, nemen wij dat onderwijs en die vermaning eerbiedig en dankbaar aan. Het is toch geen bloot menschelijk onderrigt, dat ons hier gegeven wordt, maar het onderrigt van een' man, die door hooger Geest verlicht, sprak in den naam en op gezag van zijnen hemelschen Zender. Zijn onderwijs mogen en moeten wij dus wel als eene godspraak eerbiedigen. Daarenboven, hij herinnert niet slechts aan voorschriften, of gebiedt als een wetgever; maar zoekt als een verstandig opvoeder ons op te leiden en te besturen op dien weg, langs welken hij voor zich, het zaligste einde te gemoet zag, en wij dat ook bereiken kunnen.

*Noodzakelijk Voorwoord voor allen die
zich in de school van Christus begeven
willen, of aanvankelijk reeds
dezelve ingetreden zijn.*

Petrus schreef dezen brief aan menschen, die een *even dierbaar geloof met hem ontvangen hadden*, vs. 1, en van welke hij vs. 4 zegt, *dat zij het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid, ontvloden waren*, en dus niet meer leefden, gelijk de andere menschen naar de begeerlijkheden der wereld, maar begonnen hadden naar den wil van God te leven (1^e Brief IV: 2, 3). Dit wensch ik ook van allen, die dit boekje zullen lezen, met grond te mogen en te kunnen veronderstellen; want dat moet voorafgaan, als wij lust zullen hebben, om in deze school ons te begeven en geoefend te worden. Een leerling van Christus, en een

dienaar der wereld te zijn, kan niet zamen-
gaan. Wij moeten heden ten dage even
zoo wel eene beslissende keus doen tusschen
beide, als de toenmalige Christenen gedaan
hadden tusschen het voorbeeld, de vriend-
schap en de levenswijze hunner ongeloovige
tijdgenooten, wier zin, smaak en begeer-
lijkheden zij te voren gevolgd waren, en
tusschen het geloof en den godzaligen wan-
del der Christenen, met welke zij het nu
eens geworden waren. Het is met ons men-
schen, door de zonde, als met ondeugende,
in het wild opwassende jongens, wier op-
voeding verwaarloosd is, die naar hunne
eigene lusten en zin leven, en slechts door
hunne kwade driften en dwaze neigingen
zich laten regeren. Zoolang zij dat losse,
ongebondene leven niet laten varen, willen
zij niet ter schole gaan, noch onder den
band zijn. Men mag hen het noodzakelijke
en nuttige van het leeren dringend en uit-
lokkend aanprijzen, zij hooren er niet naar,
de lust om eene andere levenswijze aan te
vangen, ontbreekt hen; maar, wanneer zij

beginnen in te zien, dat zij zoo voortgaande in hun verderf loopen, en dat het hoog tijd wordt, zal er nog iets goeds van hen worden, om een' anderen weg in te slaan, dan zal de vriendelijke stem van den vader en den leermeester, die zich aan hunne opvoeding en teregtbrenging laten gelegen liggen, hun regt welkom zijn; dan zullen zij van hunne booze speelmakkers en verleiders zich afscheiden, en gaarne onder het opzigt van den miskenden vader en van den goeden, doch bevorens verachten leermeester terugkeeren. Zoo moet het nu met u en mij ook zijn, lezer! als afgedwaalde kinderen moeten wij van onze afwijkingen wederkeeren tot onzen Vader in den hemel, en ons begeven onder het opzigt en het onderwijs van den besten Leermeeester, die ons door zijn Woord en Geest geheel vernieuwen kan en wil. Alleen door de kennis van den Zaligmaker en Heer Jezus Christus, en anders niet, kan men de besmettingen der wereld ontvlieden (Kap. II: 20).

Maar, al is het, dat wij aanvankelijk het bederf der wereld ontvloden zijn, daarmede is het niet afgedaan; want Petrus leert ons, in de zoo even aangehaalde plaats, dat men weder in dezelve ingewikkeld kan worden, en hij geeft juist aan zulken, die van de wereld tot God waren overgebracht, alle die lessen, welke in de schole des Christendoms moeten beoefend worden. Er is aan zulke onwetende, eigenwijze, eigenninnige, verwaarloosde kinderen vrij wat te doen; zij hebben zich zoo vele kwade manieren en hebbelikheden aangewend, die zij moeten afleeren. Er moet zoo veel aan hen beschaafd en vervormd worden, dat er wel eene groote mate van geduld, wijsheid en goedheid in den leermeester vereischt wordt, om die ongezeggelijke, onleerzame, trage en waanwijze kweekelingen niet uit de school weg te zenden. Gaat het u als mij, lezer! dan vindt gij hier uw beeld, en dan buigt gij u met verwondering en schaamte voor den Heer neder, omdat Hij niet reeds lang de hand van ons afgetrokken heeft.

Dan lust om te leeren en geoefend te worden is niet genoeg. Er behoort ook *moed en kracht* te zijn, om tegen het vele, dat er te leeren is, niet angstvallig op te zien, en bij de somwijlen zware lessen en moeilijke oefeningen niet te bezwijken.

Petrus wijst ons op twee dingen, welke als gedenkwaardige spreuken op eene in het oog vallende plaats aan den ingang van de Christelijke school met groote letters voor alle de kweekelingen te lezen staan. Het is: *de goddelijke kracht des Heeren, die alles, wat tot een godzalig leven behoort, geschonken heeft, en, de grootste en dierbaarste beloften, welke Hij ons gegeven heeft, vs. 3 en 4.* Wat bezwaar kan er nu in het gevoel onzer *menschelijke zwakheid* zijn, als wij daar tegenover plaatsen *de goddelijke kracht*, die Hij in ons wil verheerlijken en waardoor wij met Paulus mogen zeggen: *Ik vermag alle dingen door Christus die mij kracht geeft* (1). Door deze goddelijke kracht *schenkt Hij alles*, in den volstrekten zin,

(1) Phil. IV : 9.

*alles, wat tot een godzalig leven behoort. Dat Hij het kan doen, weten wij; dat Hij het wil doen, leeren ons zijne groote en dierbare beloften. Hoe velen zouden wij ons kunnen herinneren. Denkt slechts aan die alles bevattende en heerlijke toezegging: indien gij die boos zijt, weet uwe kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal de Hemelsche Vader den Heiligen Geest geven dengenen, die hem bidden (1), aan die schoone taal van Johannes, uit zijne volheid ontvangen wij alle genade voor genade (2), aan die plegtige verzekering: die hij liefgehad heeft, heeft hij liefgehad tot den einde toe (3), aan die heerlijke juichtaal van Paulus: in deze allen zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad (4), aan zijn eigen woord, dat Hij, na zijne verhoo-
ging in den hemel, tot Paulus sprak: mijne genade is u genoeg, mijne kracht wordt in zwakheid volbragt (5). Hij leert, zóó als*

(1) Luc. XI: 13.

(2) Joh. I: 16.

(3) Joh. XIII: 1v.

(4) Rom. VIII: 37.

(5) 2 Cor. XII: 9.

niemand leert, helpt zoo als niemand helpt, en die in hem gelooft, wordt nooit beschaamd.

Hebt gij nog iets meer noodig, om u opgewekt te gevoelen, denkt dan aan uwe heilige en hemelsche *roeping*, en aan het hooge doel, hetwelk God heeft met de zijnen. *Hij heeft u geroepen tot heerlijkheid en deugd*, hetzij men die vertaling behoude, of wel met anderen lezen: Hij heeft ons geroepen door zijne heerlijke deugd, de hoofzaak toch dier roeping is tot heiligheid; dat is onze bestemming en dat is onze zaligheid! Waar God roept, daar geeft hij ook kracht, want *Hij, die roept, is getrouw om het te doen* (1). Wat zijne liefde wil bewerken, ontzegt Hem zijn vermogen niet. En die heiligheid, waartoe Hij ons in Christus roept en door Christus en zijnen Geest ons hier aanvankelijk en hier namaals volkomen brengen wil, is de hoogstmogelijke trap der zedelijke volmaaktheid. Petrus kon daarom geen ander woord, dat meer uitdrukt, daar voor bezigen, dan *der goddelijke na-*

(1) 1 Thess. V: 24.

tuur deelachtig te worden, (vs. 4.) Verba-
zende gedachte! Aan zijn goddelijk en heer-
lijk deugdenbeeld gelijkvormig te worden.
Dat is het wit en de prijs onzer roeping.
Zoo wie onder u deze hope op Hem heeft,
die reinigt zichzelf, gelijk Hij, die ons
geroepen heeft, rein en heilig is. Of is het
niet zoo, mijne medeleerlingen in de school
van den besten Meester, indien deze ver-
wachting, om een spiegel te zijn, waarin zich
het beeld van den vlekkeloos reinen God en
Zaligmaker vertoont, of laat ik liever zeggen,
indien de verwachting om dat hemelsch beeld
te dragen, regt levendig bij ons ware, zou-
den wij dan traag zijn in het benaarstigen
en niet veeleer onszelfen in de kracht Gods
zoeken te reinigen van alle besmetting des
vleesches en des geestes, en alzoo de heilig-
making voleindigen in de vreeze Gods (1)?

Deze herinnering meende ik vooraf te
moeten laten gaan aan allen, die lust heb-
ben de school van Christus in te treden of

(1) 2 Cor. VII: 1.

daar in wenschen te vorderen. Gedurig moeten wij ter onzer bemoediging en versterking het oog vestigen op die twee gedenkspreuken, op welke Petrus ons wijst. Met deze voor den geest willen wij dan nu nagaan — *wat wij in deze oefenschool leeren moeten* — en waarom dit van zoo veel belang is.

I.

HETGEEN IN DEZE CHRISTELIJKE
OEFENSCHOOL TE LEEREN IS.

2 Petr. I: 5-7.

Petrus noemt in de bovenstaande plaats, eene gansche rei van deugden op, die wij als een heerlijk snoer bij het geloof moeten voegen. Het zijn gezindheden, hoedanigheden, werkzaamheden; of hoe zullen wij die anders noemen? — die allen uit het geloof voortvloeijen. Zij zijn hier, zoo het schijnt, als kenmerken van een Christelijk leven, met een bepaald doel en in eene zekere orde opgenoemd, als pligten omtrent ons zelve, omtrent God en den naasten. Eveneens, als volgens Titus II: 12 enz. de leer

der zaligmakende genade niet slechts als eene wet gebiedt; maar als eene tuchtmeesteres of opvoedster aanspoort om matig, regtvaardig, godzalig te leven, opdat men langs dien weg de zalige hope verwachte, zóó is het ook hier. Wij willen ieder der hier opgetelde lessen en oefeningen eenigzins van naderbij beschouwen; eerst, ieder op zichzelf, en dan zien, in welk een verband zij staan tot elkander.

§ 1.

Het geloof, het beginsel, waaruit alles moet voortvloeijen.

Gij ziet, de Apostel begint met *het geloof* (vs. 5); al het hier aangeprezene wordt uit het geloof afgeleid. Hij veronderstelt, dat degenen, aan wie hij schreef, het geloof bezaten. Hierom zegt hij, men zou alle naarstigheit toebrengen, zich bevljtigen, met ernst daarop uitzijn, om bij het geloof, dat zij deelachtig waren en oefenden, deugd en het verder opgetelde te voegen.

Dit geloof is iets, hetwelk beter door beoefening, dan door beschrijvingen kan gekend worden, daar het geestelijk is en inwendig in het hart plaats heeft. Ik hoop, dat gij reeds eenigermate bij ervaring weten zult, waarin dat geloof bestaat. Ik moet u althans opwekken, om dit boven alles te zoeken. Waar het geloof ontbreekt, daar moet men voor alle dingen trachten, om dit deelachtig te worden. Nooit kan eenige deugd het geloof vooruitgaan. Zij allen moeten hetzelfde volgen. Het geloof is de bron, waaruit al het overige moet voortvloeijen; het is de levenskracht, die alles in werking brengt; de boom, aan welken de vruchten groeijen; het beginsel en steunpunt, de eerste ademtogt en de voeding van het godgewijde leven. Niet in het hoofd, maar in het hart is de zetel van dit geloof; of liever nog, het doordringt hem, in wien het leeft, geheel en al. Het beschouwt alles, wat tot zaligheid van zondaren geopenbaard is, niet in het algemeen, maar in betrekking tot zich zelve. „Het is een zeker vertrouwen

in het harte gewerkt door den Heiligen Geest en het Evangelie, dat niet alleen aan anderen, maar ook aan mij, vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij uit loutere genade, alleen om de verdiensten van Christus wil" (1).

Uit den wortel van dit geloof naar het Evangelie moet alle christelijke deugd opgroeijen. Het is dus geene Heidensche zedeleer, maar Evangelische, die ons in deze christelijke oefenschool geleerd wordt. Uit het geloof in Christus moet zij worden afgeleid en daarin haar aanvang, hare gedurige ontwikkeling en volmaking vinden. Zonder dit geloof is er geene deugd, die Gode behagen kan, mogelijk. Aan het bezit daarvan zijn alle toezeggingen en voorregten van het Evangelie verbonden; aan het gemis, de ontbeering van al deszelfs troost en vrucht en heil: *die gelooft, zal zalig worden; maar die niet gelooft, zal verdoemd worden* (2).

(1) Heid. Catech., antw. 21. (2) Marc. XVI: 16.

Over het geloof zou men hier nog breed kunnen uitweiden, doch waartoe zulks? Met andere woorden zou dan maar herhaald worden, wat regt goed behandeld is in het vorige kleine stukje, No. XLIX. Gij kent dat immers wel? In hetzelfde vindt gij het geloof in Jezus Christus voorgesteld en aangeprezen naar zijn eigen onderwijs, Joh. VI. Dit boekje mag wel gedurig herlezen en bepeinsd worden, en met betrekking op hetgeen hier behandeld wordt, wordt vooral vergeleken bladz. 24, 25 en 26.

§ 2.

De Christelijke dapperheid.

Misschien verwondert u dit opschrift, daar bij Petrus iets soortgelijks niet schijnt voor te komen. Doch hetgeen in de gewone overzetting *deugd* genoemd wordt, kan hier niet beteekenen, hetgeen waar en goed en plicht is, hetwelk wij gewoon zijn met den naam van *deugd* te betitelen. Immers dan ware reeds al het volgende, de kennis alleen

uitgesloten, onder dit algemeene vervat en begrepen. Hij bedoelt daardoor dus niet den omvang van vele deugden; maar een' bijzonderen pligt, die vooral in tijden van gevaar te pas komt, namelijk, *geestelijke dapperheid of kloekmoedigheid*, welke zich in belijdenis en wandel openbaart. In de schoone berijming van deze plaats der gewijde schrift, in het 77^e der Evangelische Gezangen, vs. 2, is dit juist uitgedrukt, door *fieren moed in smart en vreugd*.

Onder de lessen in de christelijke oefenschool te leeren, staat dapperheid vooraan. Vraagt gij, waarom? Petrus stelde zich in den Christen een' krijgsman voor, en er is in dien stand geene noodzakelijker deugd; of laat ik liever zeggen, geen noodiger vereischte, dan kloeken moed. Het Evangelie roept ons evenzeer om krachtig en sterk te zijn in den Heere (1), als het daartoe lust geeft en vasten moed. De geestelijke dapperheid bestaat daarin, dat wij ons als getrouwe dienstknechten van Jezus Christus

(1) Ephes. VI: 10.

gedragen, Hem door geloof en liefde alzoo aanhangen, dat wij, in weerwil van allen tegenstand, moeite, verzoeken en gevaren onvermoeid voortgaan, en steunende op de hulp van boven, ten einde toe volhardden in het beoefenen van alle pligten, den Christen aanbevelen.

Deze moed in het christelijk strijdperk is naauw verbonden met het geloof in Christus en vloeit daaruit onmiddellijk voort. Dit vervult het hart met moed, en de hoop op de overwinning krijgt daardoor voedsel. Het is moed door genegenheid en gehechtheid aan den Koning en Veldheer, onder wiens gelederen men overging, wien men dient en volgt. Het is moed door vertrouwen op zijne wijsheid, magt en trouw, steunen op Hem, die ons zijne hulp beloofd heeft, — en dus moed in God, door Christus. Daarenboven wordt deze moed versterkt, door de voorstelling van de deugdelijkheid der zaak, voor welke men strijdt, en der partij die men gekozen heeft. Immers het is voor de eer en de dienst van

onzen God en Vader, dat wij strijden; het is ter liefde des Verlossers, die ons liefgehad en zichzelf gegeven heeft voor onze zonden, om ons te trekken uit deze tegenwoordige booze wereld; het is om ons los te rukken uit de heerschappij der zonde; het is om ons rust en vrede der ziel deelachtig en voor den hemel gevormd te doen worden. Ziet, zoo groot en goed en edel is de zaak, voor welke wij strijden moeten. Kan er wel een edeler strijd gedacht worden? Is er ooit voor iets beters gestreden? Die oefening is dan wel de aanhoudende inspanning van alle onze krachten waardig!

Gij gevoelt, dat deze kloekmoedigheid, deze geestelijke dapperheid in den strijd tegen het vleesch, op aarde te huis behoort, en eigen is aan de strijdende kerk. In den hemel heeft zij opgehouden. De leden der triumferende kerk hierboven hebben geene verzoeking en meer te verdragen, geene vijanden meer te bevechten; maar mogen zich voor eeuwig in de blijde vruchten der overwinning verkwikken.

Niet aller dapperheid wordt op dezelfde proef gesteld; niemand is echter geheel zonder verzoeking, niemand sluijmere in, als of hij met zwakke vijanden te doen had. Waar een post onbewaakt is, daar sluip de vijand ligtelijk binnen. Tot allen wordt het gezegd: *strijdt om in te gaan door de enge poorte* (1). Men behoeft niet ongevoelig te zijn voor het leed, den hoon en schimp, die ons wordt aangedaan, of het verlies, dat ons treft. Gevoeligheid is eene edele hartstogt onzer menschelijkheid en strekt evenmin tot oneer, als die tranen van rouw bij Lazarus grafspelonk, den medelijdenden Heiland ontsierden (2). Men behoeft evenmin de verleiding in den mond te loopen en het gevaar op te zoeken. Onberaden was het gedrag van sommige der eerste Christenen, die zich, ongeroepen naar

(1) Luk. XIII: 24.

(2) Joh. XI: 35. Eigenlijk staat er dat hij *tranen stortte*, met een woord hetwelk elders niet van den Heiland gebruikt wordt. In het 33^e vs. zegt de Evangelist, wat het was, dat den teedergevoeligen Jezus zoo hevig schokte en ontroerde, het was: *toen hij Maria zag weenen en de joden die met haar gekomen waren, [ook] weenen.*

de Heidensche gerigtsplaatsen begaven, en uitriepen: Ik ben een Christen! Nimmer echter mogen wij ons geloof verloochenen. Liever alles verduren, dan ontrouw worden aan onzen Heer en het Evangelie onzer belijdenis. Wordt er eene keus gevorderd, liever late men alle schepselen varen, dan dat men iets zou doen tegen Gods gebod. Een braaf soldaat kent geen' heiliger pligt dan getrouwheid aan zijnen Veldheer of Koning; niets wordt door Hem meer geschuwd dan laffe vrees. Zoo ook moet de Christen steeds getrouw wezen aan zijnen Heer en zich wachten voor vrees, want deze bluscht den moed uit, en maakt traag en werkeloos.

Het past ons gewillig alles te lijden en te dragen, wat God van ons vordert, al strijdt het met onze neigingen en belang, al ware er weinig aanmoediging, veel tegenstand. Wij moeten in uren van verzoeking ons zelve gelijk blijven: de stoutste sprekers, als de vijand verre is, zijn vreesachtige bloodaards, als het uur van strijden genaakt. Die in waarheid, moed en dap-

perheid bezit, is moedig in den Heere, en niet in zich zelven, verwacht alles van boven, en spreekt nooit stout. Het zij bij u en mij eene dagelijksche zorg, om de waarheid voor te staan, het licht van ons geweten te volgen, op de stem van God naauwlettend acht te geven, en nooit voorbedacht eenig kwaad te doen; zelfs het denken daaraan, als den eersten stap, te vlieden. Hebben wij hier of daar ons zelven vergeten en niet moedig genoeg gestreden, het blijve niet bij de belijdenis van ons gebrek. Een soldaat, die zich over bange vrees schaamt, zoekt bij de eerstkomende gelegenheid, door grooten moed, zijne schande uit te wisschen. Zoo zij het bij ons. Betoonen wij ons van nu af dappere krijgsknechten van den Heer Jezus Christus, die met onbezweken moed en ijver, vast vertrouwen op den Leidsman en Aanvoerder paren. Die met ons is, is meer dan die tegen ons zijn. Verlaat u op Hem; Hij heeft gezegd: *hebt goeden moed; Ik heb de wereld overwonnen* (1).

(1) Joh. XVI: 33.

Kennis.

Het zou den krijgsknecht weinig baten, indien hij al kloeken moed bezat, zonder kennis van het terrein, op het welk hij zich bevindt, van de bewegingen, die hij maken en van de wapenen, die hij bezit en gebruiken moet. Dapperheid zonder kennis is eene tegenstrijdigheid. Wie naar behooren in zijne ondernemingen slagen wil, die moet eerst en vooral zichzelf zoeken te kennen, en daarbij die kundigheden, welke aan zijne omstandigheden en betrekkingen voegen. Het verwondert ons dus niet, dat kennis onder de eerste dingen behoort, die wij in de Christelijke oefenschool te leeren hebben. Er zijn toch zoo vele dingen, wier kennis den volgeling van Jezus tot nut, genoeg en sieraad verstrekken. *Voegt bij de deugd kennis* schreef Petrus; dat wil zeggen, vermeerderde, toenemende kennis van alles, wat voor den Christen wetens-

waardig en belangrijk is. Iets wisten de geloovigen daarvan reeds; ten deele kenden zij, want zonder kennis is het onmogelijk te gelooven, kennis is dus een hoog noodzakelijk vereischte, dat van allen gevorderd wordt.

Het spreekt van zelve, dat er zulk eene kennis bedoeld wordt, die niet enkel het hoofd met kundigheden vervult, maar die ook het harte raakt. Eene kennis, die tegelijk verlicht en verbetert, waardoor men de waarheden van de godsdienst in derzelve wezen en onderling verband, in derzelve beminnelijkheid en betrekking op ons, regt levendig inziet, waardeert en werken laat op gezindheden en daden.

Inzonderheid schijnt Petrus die kennis onder het oog te hebben, welke wij tot behoorlijke volbrenging van onze Christelijke verplichtingen van noode hebben. Gelijk een goed soldaat zijne pligten zoekt te kennen, en zich daarbij alles eigen maakt wat hem tot voordeel en sieraad kan verstrekken; zoo ook is het met den krijgsknecht van

Christus. Eerst en vooral moet men zich zelve zoeken te kennen, zijne zwakke zijde, bijzondere verkeerdheden en vatbaarheid voor verzoeking, waaraan men het meest bloot staat en welke gevaarlijkheid men bij ondervinding heeft leeren kennen; maar ook de vijanden, die wij in ons en buiten ons te bestrijden hebben, derzelve aantal, listen en vermogen: ook de wapenen, die wij bezitten, moeten wij kennen en naar behooren weten te gebruiken. Indien de krijgsman de noodige kennis mist, zal zijn moed licht een wild waagstuk wezen of in overmoed ontaarden. En nu, de Christen; zou behoorlijke kennis voor hem niet even noodzakelijk zijn? Uit gebrek aan kennis van de waarheid komen dwaling, vooroordeel, scheeve begrippen en gebrek aan troost voort. De waarheid moet ons verlichten, alle onze denkbeelden zuiveren, en onze leidsvrouw wezen, zullen wij met een gewenscht gevolg, den goeden strijd strijden. Hoe meer dus, bij eene ondervindelijke zelfskennis, de zaligmakende

waarheden gekend worden in derzelver kracht en gewigt, des te meer zullen wij in staat zijn, om onze Christelijke roeping naar behooren te vervullen. Er is toch een naauw verband tusschen opwassen in de kennis en in de genade. Zulk eene kennis, die in de school van Jezus geleerd wordt, is voor ons allen dringende behoefte. Zij mag wel met aanhoudenden vlijt en vurige gebeden door ons gezocht worden. Wie deze kennis mist of versmaadt, is te beklagen, al bezat hij ook de uitgebreidste geleerdheid en kennis der verborgenste dingen. Wie daarentegen deze kennis bezit en gebruikt, die mag, al ware hij ook in menschelijke wetenschap onbedreven, een wijs mensch heeten. Wilt gij, Lezer! ook niet zulk een leerling in de school van den Heer Jezus worden?

§ 4.

Matigheid.

Eene gewigtige les, die wij in de Christelijke oefenschool te leeren hebben, is *matigheid* of ingetogenheid. Voor den krijgs-

knecht van Jezus Christus is deze deugd gewis van hoog belang. Wat baat dapperheid, wat kennis, indien men zichzelve niet beheerschen kan, nog weet te bezitten? Het spreekt van zelve, van al wat zondig is, moet men zich onthouden, zonder eenige bepaling. De Apostel bedoelt geoorloofde dingen, men gebruike en geniete die met ingetogenheid, in matigheid onder de noodige bepalingen, zoodat ze ons niet belemmeren in het vervullen van gewigtige pligten. Naar het oogmerk, waartoe God zijne gaven verordende en ons dezelve schonk, overeenkomstig onzen stand in de maatschappij en het vermogen, dat wij bezitten, moeten wij ons van dezelve bedienen; in één woord, van alles een waardig gebruik maken. Nooit moeten wij vergeten, dat onmatigheid geheel en al van God verboden is en ons buiten den hemel sluit.

Er is in alle dingen eene maat en alles heeft zijne grenzen. In onze kleeding en in onze woningen, in huissieraden en gemakelikheden, in uitspanning en genot, in

geheel onze manier van leven, moet matigheid, zedigheid ons eigen zijn. Wat, of waarin het ook zijn moge, ingetogenheid en zelfbeheersching wordt van ons gevorderd zonder eenige uitzondering. Daarom moeten wij leeren onze wenschen en begeerten te besturen en te bedwingen, en toezien, dat zij noch door onstuimigheid, noch door te groote levendigheid, noch door gedurige herhaling ons zoo geheel meester worden, dat wij hierdoor buiten het spoor geraken, en speelballen onzer driften worden. Het is niet genoeg, dat wij op onze hoede zijn tegen ergerlijke buitensporigheden; wij moeten ons ook wachten voor alles, wat ons aftrekken en bedwelmen kan. Er is een zekere levenstrein onder de hedendaagsche belijders van het Evangelie in zwang, die schijnbaar geregeld en onberispelijk is, doch die echter maar al te zeer eenen noodlottigen invloed hebben kan. Ik bedoel die levensmanier, bij welke men zich zoo zeer verdiept in allerlei bezigheden en zorgvuldigheden der wereld, of zich zoo aan

verstrooijing, uitspanningen en gemak overgeeft, dat de geheele ziel daarmede vervuld is; en er geen tijd of lust overschiet om eens tot zichzelf in te keeren. Men zinkt op die wijze weg in een' ongelukkigen staat van bedwelming en gedachteloosheid, waarbij alle nadenken over zich zelve uit de ziel verbannen wordt. Hoe zal nu zoo iemand zichzelf kunnen beheerschen? Ach! men handelt dan even als een soldaat, die niet wakker of nuchteren is op zijnen post. Indien het behoud en de zaligheid der ziele ons dierbaar is, mijne Vrienden! o dat wij ons dan wachten voor die afleidende levenswijze; of is dezelve ons min of meer eigen geworden, laat ons dan in Gods kracht, het voornemen opvatten, om dezelve vaarwel te zeggen, en dat, van heden af, dadelijk ten uitvoer brengen. Een leerling van Christus moet zich niet slechts spenen van overdreven zinnelijk genot en wereldsche ijdelheden; hij tracht ook zich zelve te bedwingen en *zijne leden te stellen om dienstbaar te zijn der gerechtigheid tot hei-*

ligmaking (1). Dit is voorwaar! geene gemakkelijke oefening; maar een' taak, waartoe moeite en inspanning, zelfs-opoffering en strijd gevorderd worden; doch, het zij ter aanmoediging herinnerd, geen roem van overwinning is ook zoo glansrijk, als die men over zich zelve behaalt. Salomo heeft het reeds gezegd: *die zijne driften bedwingt is beter dan een held, en die heerscht over zijnen geest, dan die eene stad inneemt* (2). Wenscht gij dien lauwerkrans der overwinning te behalen, mijne medemakkers! dat wij ons dan oefenen in de school van Christus! Ziet op Hem, en volgt Hem na, die ook in zelfsbeheersching, ons het schoonste voorbeeld gegeven heeft. Heeft Hij om onzentwil, zoo veel verduurd, het kruis verdragen en de schande veracht, laten wij om zijnentwil de schande vlieden, die aan de zonde kleeft, onze conscientien reinigen van alle booze werken en ons *onthouden van de vleeschelijke begeerlijkheden, die strijd voeren tegen de ziel* (3).

(1) Rom. VI: 19^b.

(2) Spreuk. XVI: 32.

(3) I Petr. II: 11.

Lijdzaamheid.

Voegt bij de matigheid, lijdzaamheid. Zoo laat zich de Apostel verder hooren; en hier heb ik een woord voor u, kinderen der treurigheid! in wien de pijlen des Almagtigen diep zijn nedergedaald. Voor hen, voor ons allen is het belangrijk, dat wij de les ons hier gegeven wel verstaan, en diep doordrongen zijn met het gevoel van onze verpligting tot lijdzaamheid. De lijdenden zijn hier op aarde eene talrijke schare. Er is zoo veel en velerlei leed te verduren in hutten en paleizen, bij jong en oud, in het ligchaam en in de ziel, of wel in beide te gelijk. Nu eens lijden wij in ons zelve, dan door ons of de onzen; nu eens valt hetgeen ons treft onder het oog, dan weder lijden wij verborgen en in de stilte, ja somtijds zelfs gaat het met eenige beschaming en gevoel van schande gepaard, en dat is voorwaar! wel onder het zwaarste van alle lijden te noemen. Zou er wel iemand der

stervelingen zijn, die nimmer in de school der verdrukking geleid werd? En zijn zij er, zouden die wel de gelukkigste menschen zijn? Het zijn althans dikwerf de liefste kinderen, die door God, den wijzen opvoeder der menschen, het zwaarste beproefd worden. *Wien de Heer lief heeft, kastijdt Hij en Hij geeselt een iegelijken zoon, dien Hij aanneemt.* (1). Dan, als God ons bittere dingen voorschrijft, als de vrolijke dagen van gejuich verwisseld worden met donkere nachten van rouw en smart, en men van de gevoeligste zijde wordt aangetast, dan komt de betooning en oefening van lijdzaamheid te pas. Hiertoe wordt niet gevorderd, dat men geen gevoel heeft van de gevaren, die dreigen, van de rampen, die drukken of treffen. Neen, wie geslagen is, die mag wel pijn gevoelen; de tranen mogen vlieten, doch men weene niet, als die geene hope hebben. De tucht brenge eene ootmoedige gezindheid, eene gebogenheid des gemoeds en stille onderwerping te weeg.

(1) Hebr. XII: 6.

Willen wij lijdzaamheid oefenen, wij moeten dan, als ons eenig leed wedervaart, geen haastig besluit nemen, om van het kwade, dat ons treft ontheven te worden, veelmin ons van onbetamelijke middelen bedienen, zelfs niet eens van de zoodanige, waaromtrent het twijfelachtig is, of ze wel met een goed geweten bestaanbaar zijn. Ook behoeft het nauwelijks gezegd te worden, dat het lijnrecht tegen deze zielsgesteldheid aandruischt, als wij twisten en murmureeren tegen Hem, die van zijne daden niet antwoordt; en als wij ons van verdoovende middelen bedienen, om voor de rampen ongevoelig te worden en de prikkel der smarte niet te gevoelen. Wij moeten bedaard zoeken te blijven, den moed niet verliezen, en er naar staan, om Gods wegen als heilzaam en goed te aanbidden, hoewel zij strijden met onze wegen en inzigten. Hiertoe behoort ook, dat men met een stil gemoed zich voegt naar Gods wil, in zijne schikkingen berust, en met opzigt tot alles wat ons bejegt, erkent: *Hij is*

de Heere, Hij doe wat goed is in zijne oogten (1). Het betaamt ons mede op den weg van pligt voort te gaan, hoezeer men zich daartoe ook ongeneigd gevoelt, welke hinderpalen zich ook opdoen. Dit is inderdaad een wezenlijk gedeelte van de lijdzaamheid, die in de Christelijke oefenschool geleerd wordt, dat wij in onzen arbeid en naauwgezetten wandel volharden, wat het ook kosten moge, schoon wij loon en vruchten missen. De regt lijdzame openbaart dat bestaan in zijn geheele gedrag. In ge-laat en houding is het aan hem te zien, van waar hij zijne sterkte en moed ontleent. Hij verzwijgt of ontveinst wel het leed niet, dat hem drukt; maar hij vergeet ook daar-bij het goede niet, dat hem te beurt viel of nog is overgebleven. Wat men verloren heeft, heeft men toch eenmaal bezeten, en naar mate het verlies te dieper treft, naar die mate was ook het bezit des te grooter geluk. Het gemis veronderstelt dus een voorgaand genot, en zou dan, zelfs in den

(1) I Sam. III: 18 en 2 Sam. XV: 26b.

diepsten rouw, de dankbaarheid aan God een wanklank zijn? Dankbaarheid aan Hem, van wien eens al de genoten' zegen afdaalde, die gaf en liet en bewaarde, en zonder wien wij ons nimmer in het genot zouden verblijd hebben. Wie ook dit vreemd moge vinden, de felst geplaagde lijder der oudheid, de vrome en voorbeeldige Job althans niet. Misschien heeft niemand de wisselvalligheid der aardsche dingen zoo treffend ondervonden. Hij verloor op eenmaal alles, en werd van rijk en aanzienlijk, arm, berooid en kinderloos. En hoe gedroeg hij zich? Terzelfder ure aanbad hij, en sprak deze merkwaardige woorden, waarin, bij de diepste aandoening, de verhevenste onderwerping doorstraalt: *naakt ben ik uit den moederlijken schoot ter wereld gekomen, naakt zal ik tot den moederlijken schoot der aarde wederkeeren! De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de naam des Heeren zij geloofd!* De gewijde Schrijver heeft hierbij aangeteekend: *in dit alles zondigde Job niet en schreef Gode*

niets ongerijms toe (1). Men noeme dit geen overdreven ootmoed of te hoog gestemd, overspannen gevoel; het behoort tot de echte lijdzaamheid. Wie bij gemis en rouw zeggen kan: *de Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen*, die moet daar ook willen bijvoegen: *de naam des Heeren zij geloofd!* Wie regt lijdzaam is, die wacht zich niet slechts voor de vervoeringen van eenen blinden hartstogt; ook tegen ontevredene luimen is hij op zijne hoede. Hij zoekt kalme tevredenheid in zijne ziele aan te kweeken, en bij onderwerping aan God, als den alleen wijzen, dankbaarheid aan God, als den boven alles goeden, te paren.

Eene menigte redenen zijn er, die ons tot lijdzaamheid verplichten; wilt gij dat ik eenigen noeme? Onze lotgevallen worden bestierd door geen blind geval, maar door den Opperheer van alle dingen, die met het heir des hemels en de inwoners der aarde doet, wat hem behaagt. Hij handelt evenwel niet willekeurig; maar met wijze

(1) Job 1: 21, 22.

en goede oogmerken. In lijden en beproeving roept Hij ons tot zelfverloochening uit gehoorzaamheid aan Hem. Hij stelt ons geloof op de proef, en wil dat wij toonen zullen, of wij onbepaald aan Hem genoeg hebben, en aan Hem vasthouden, als ziende den Onzienlijken. Hij vraagt ons af, wat wij voor Hem overhebben, en of Hij ons liever is, dan bloedverwant en kind, huis en geld. Wij leeren daardoor, dat hier beneden geen duurzaam goed of bestendige vreugde is; dat wij vreemdelingen op aarde zijn, die hier geen blijvende stad hebben, maar de toekomstige moeten zoeken. Ziet, zoo brengt de kastijding eene vreedzame vrucht der gerechtigheid te weeg voor degenen, die er door geoefend worden. Zoo kan ééne ziekte ons wel eens meer voordeel aanbrengen, dan alle de jaren van gezondheid, één dag van tegenspoed meer, dan velen van voorspoed. Men leert dan een heilig dichter nazeggen: *het is mij goed verdrukt te zijn geweest*; (1) Het lijden,

(1) Ps. CXIX: 67, 71, 75.

dat hoogere wijsheid hier over ons beschikt of gehengt, is dus als eene heilzame artsenij. En zullen wij, krankten, het bittere geneesmiddel weigeren, wanneer de opperste Medicijnmeester der zielen dat voor ons nuttig keurt? Het lijden des tijds maakt ons los van de aarde, geneest ons van ongedoode zonden, bezielt ons met medelijden, ontwikkelt en verhoogt in ons den smaak en de vatbaarheid voor hoogere dingen. Ware er geen tegenspoed en ramp, niet half zoo veel goeds zou er gedacht en gedaan worden; en hoe werd dan de hemel bevolkt, daar het eene groote schare is, die uit de verdrukking komen?

Is het gezegde nog niet genoeg, om u in de school van tegenspoed, met die zielsgesteldheid te doen verkeeren, waardoor gij goede vorderingen kunt maken? . . . Slaat dan eens het oog op den Hoogepriester onzer belijdenis, die bad: *niet gelijk ik, maar gelijk gij wilt; niet mijn wil, maar de uwe, o Vader! geschiede* (1). Hij, de Leidsman

(1) Matth. XXVI: 39.

onzer zielen tot zaligheid, is door lijden geheiligd, door lijden zijne heerlijkheid ingegaan; het past ons Hem na te treden. In zijn voorbeeld zien wij wat het is, een hart te hebben, vereenigd met den wil en de eer van God. En opdat wij Hem eenigermate gelijken mogten, als wij in de school des lijdens gebragt worden, daartoe heeft Hij niet slechts de reinigmaking onzer zonden verworven door zijn bloed; maar wil Hij ook den Geest der heiliging doen wonen in onze harten. — Komt dan, kweekelingen in de school des lijdens! die Geest des lichts en des levens, met ootmoedige en vurige smeekingen gezocht en verbeid, dan zullen wij van het onderwijs des Hemelschen Vaders, de regte vruchten plukken, daarbij ruste vinden voor het geschokte hart en eenmaal ervaren, dat zij, die *met Christus lijden*, ook *met Hem verheerlijkt worden* (1).

(1) Rom. VIII: 17.

Godzaligheid.

In de vermelding van verschillende pligten, die op onszelf betrekking hebben, volgt nu de vermelding van hetgeen wij Gode verschuldigd zijn. Slechts ééne deugd wordt hier genoemd; maar eene, die alles in zich sluit en met alles, wat goed en edel, lofwaardig en beminnelijk is, in verband staat. Het is *de godsdienst*, eigenlijk kinderlijke liefde en het eerbetoon voor den Vader. Eerbied en vreeze bij de vertegenwoordiging, wie God is en wie wij zijn; ontzag, dat ons niet als slaven doet beven; maar eene teedere bezorgdheid kweekt, om God in niets te mishagen, en met eerbiedige naauwgezetheid zijn wil te volbrengen; en dit alles bestuurd door het geloof in Jezus Christus en door liefde en dankbaarheid jegens Hem, die zijn eigen' Zoon niet gespaard heeft, maar Hem voor ons heeft overgegeven.

Die godzaligheid moet zich openbaren in

ijver voor Gods naam en dag en dienst, in vurige dankbaarheid aan Hem voor iedere weldaad, in vertrouwen op zijne magt, wijsheid en goedheid, in het steunen op zijne beloften. Zij leert berusten in de schikkingen eener wijze Voorzienigheid, doet hopen op de genade van God in Christus. Het is haar verlegene vraag; *Wat zal ik den Heere vergelden voor zijne weldaden, aan mij bewezen?* (1) haar toeleg om getrouw te volbrengen, wat God geboden heeft en het beeld te dragen van dien Vader, die in den Hemel is.

Het spreekt van zelve, dat deze innerlijke gesteldheid des gemoeds, zich in daden, en ook waar het voegzaam en stichtelijk geschieden kan, in woorden openbaar maakt: nu in eenvoudige betuigingen, dan weder in de taal der hooggesteunde verrukking, of gelijk de Geest die geeft uit te spreken: nu in boetvaardige schuldbelijdenis, dan in ootmoedige gebeden of vurige dankzeggingen: nu in de stilte der binnen-

(1) Ps. CXVI: 12.

kameren of in den schoot des huisgezins, dan in de vergadering der Gemeente, met eenstemmige lofverheffingen, Hem, die op den troon zit, en het Lam, dat geslagt is, ter eere!

De godvruchtige behoort nimmer bang te zijn om uit te komen voor zijnen Heer en zijne belijdenis. Te midden eener wereld, waarin velen zich Gode en zijnen Gezalfde schamen, moet hij onbewinpeld verklaren, zoo als Paulus deed voor zijne heidensche reisgenooten, wiens hij is en wien hij dient (1). En eveneens, als deze in godzaligheid vergevorderde man, is hij zeer begeerig om in eenvoudigheid en opregtheid Gods in de wereld te verkeeren (2).

Het is hem, die God vreest, niet genoeg alreeds op den regten weg te wandelen. Hij zoekt daarop voort te gaan en vermijdt alles, wat hem zou aftrekken en belemmeren. Hij beijvert zich om zijne goede gezindheden en indrukken te versterken door eenzame afzondering, door nadenken, door

(1) Hand. XXVII: 23.

(2) 2 Cor. I: 12.

het lezen van Gods woord, ook, door gezette bijwoning van de onderlinge bijeenkomsten, om aldaar door het gehoor des woords, door de aanschouwing en het genot van Doop en Nachtmaal opgebouwd te worden in geloof en liefde, versterkt in de keuze om voor God en Christus te leven.

Kent gij iets van dit alles? Ik hoop, Lezers! dat gij er veel van kennen moogt. Doch, indien het u gaat als mij, dan zult gij met leedwezen en schaamte erkennen: ja in mijn denken, spreken en handelen moest die liefde tot God, dat eerbiedig ontzag voor Hem meer leven en werken. Het is goed, dat wij dit erkennen en belijden; maar het is niet genoeg. Het moet gepaard gaan met lust tot verbetering, en aansporen tot meerder ijver en getrouwheid. Dit geldt meer dan gevoel van zwakheid en berouw. Hebt gij nog veel oefening noodig, om den wil en de eer des Vaders, als zijne geliefde en bevoorregte kinderen boven alles te stellen, aan hulp tot die oefening zal het niemand, die zulks geloovig

en biddende zoekt, ontbreken. Vrijwillig hebt gij u toegewijd aan dien Grooten en Magtigen, wien de Engelen het eene eere achten te mogen dienen, en voor wien de Serafs hun aangezicht bedekken. Is u dit groot? zoo vergeet niet de les, welke in de school van Christus, met zoo veel nadruk wordt ingescherpt: *oefent u zelven tot godzaligheid.* (1) *Gij zijt duur gekocht, zoo verheerlijkt dan God in uw ligchaam en in uwen geest, welke Godes zijn.* (2)

§ 7.

Broederlijke liefde.

Gelijk tusschen brave krijgsmakkers onderling goede verstandhouding en wederkeerige genegenheid bestaat, zoo moet het ook zijn tusschen de Christenen, als leden van één ligchaam. Dit is *de broederlijke liefde*, de eerste van de pligten jegens den naaste, welke ons in deze Christelijke oefenschool geleerd wordt. Het is liefde, bepaaldelijk tot de Christenen, de ware geloovigen in den eenen

(1) 1 Tim. IV: 7.

(2) 1 Cor. VI: 20.

Heer, in onderlinge betrekking en gemeenschap des Geestes verbonden. Dit is de band, die alle belijders van denzelfden Heiland, hoe verschillend ook naar het uitwendige, moet vereenigen; en deze band is vaster en hechter, naarmate de liefde tot Christus, het middenpunt der vereeniging, sterker en grooter is. Zij hebben elkander lief, als broeders en zusters in den Heere, als deelgenooten van hetzelfde geluk, als leden van hetzelfde ligchaam. Die liefde gevoelt men niet alleen in het bijzijn, ook in het afwezen. Zij rust op hoogachting, welke zij elkander wederkeerig toedragen als vrienden en vriendinnen van Jezus, als een koningrijk van priesters, als het zout der aarde, een heilig zaad, gezegend door den Heere.

Een geheime trek drijft hen vaak tot elkander, doet hen gaarne voor elkander het hart openen; en al kiezen zij onder broeders hunne bijzondere vrienden, het is toch aller taal: *ik ben een gezet van allen die God vreezen, en van hen, die uwe beve-*

len onderhouden (1). Zij zijn leden van een ligchaam, die schuldig zijn „hunne gaven ten nutte en ter zaligheid van elkander gewillig en met vreugde aan te leggen (2).” Gaarne beijveren zij zich daartoe en deelen wederkeerig in elkanders vreugde en smart. Lijdt één lid; zoo lijden alle leden, wordt één lid verheerlijkt, zoo verblijden zich allen. Zij zijn geduldig, gaarne vergevende, goedertieren, barmhartig, niet liefhebbende met woord en betuigingen, maar met der daad en waarheid. Ongaarne laten zij eenen broeder verlegen; waar men helpen kan, staan zij elkander wederkeerig ten dienste. Altijd verdedigen zij elkanders naam, gewillig deelen zij mede aan de behoeftigen onder hen, en dragen elkander biddende op het hart, als goede beoefenaars van de gemeenschap der heiligen.

Zoo moest het zijn! dit denkt of zegt gij welligt, bij het lezen van die trekken der broederlijke liefde. Welaan, mijne vrienden! dat wij het niet laten berusten bij

(1) Ps. CXIX: 63. (2) Heidelbergsche Catech. antw. 55.

dien wensch: maar beijveren wij ons veeleer, om de les, hier gegeven, goed te kennen en vooral in beoefening te brengen.

Komt, sterken wij dien liefdeband,
 Één strijd is 't, dien wij strijden,
 Één lijden, dat wij lijden,
 Op reis naar 't hemelsch vaderland,
 Waar w' eenmaal binnentreên;
 Daar zijn wij eeuwig één (1).

Wilt die broederliefde aankweeken, opregte beminnaars van God en den Zaligma-ker! Hebt elkander vuriglijk lief, kinderen van éénen Vader, gedoopten met éénen doop, verlost en door éénen Middelaar, geheiligden door éénen Geest, deelgenooten van éénen zegen, verwachters van ééne hoop, reisgenooten naar éénen hemel! Een band omvat allen, de band der liefde, welke het zegel is des geloofs. Ongelukkig gij, die de kracht van deze hemelsche broederschap niet kent, of uwe hooge verwantschap verloochent. Van wat rang of stand gij zijn moogt, de arme is uw broeder, eenmaal

(1) Gez. LXIX: 6.

zult gij hem gelijkwezen in het onverzadelijk graf; en zoo gij hier het gebod der liefde verzuimt, hij zal boven u gesteld worden op den dag van Christus toekomst. Welaan dan reisgenooten door dit wisselvallig leven, laat ons elkander liefhebben, gelijk Hij ons heeft liefgehad, die zijne ziele voor ons heeft uitgestort in den dood, en scheidende uit dit leven, als het laatste gebod, den zijnen voorschreef, dat zij liefde zouden hebben onder elkander!

§ 8.

Liefde tot allen.

Voegt bij de broederliefde, *liefde tot allen*. Nog uitgestrekter wordt hier de omvang der verpligting. Het is algemeene menschenmin, die tot allen, zonder onderscheid, tot allen, zonder paal of perk of uitzondering zich uitstrekt. De krijgsman kan bij de bijzondere betrekking op zijne makkers, wel algemeene goedwilligheid paven; en zoo ook de Christen, bij de liefde tot zijne medegeloovigen, genegenheid jegens

allen. Alle menschen, van welke denkwijze, godsdienstbelijdenis, gedrag of stand, onze vijanden zelfs, zoo wij die hebben mogten, zijn voorwerpen van deze algemeene menschenliefde. Men denke echter niet, dat ons hier laffe toegevendheid omtrent onbeschaamde beledigers zou geleerd worden. Neen, eene behoorlijke, vaste mannelijke verdediging van eigen regt, mits niet gepaard met krenking van het gebod der liefde, is geensins onbestaanbaar met liefde tot allen.

Deze liefde is niet alleen gelegen in gevoelige aandoeningen, maar in belangstelling in elkanders geluk, en gereedheid om dit te bevorderen, om tot veraangenaming van elkanders leven bij te dragen, en alles te vermijden, wat daarmede strijdig is. Onze krachten en beperkte vermogens laten wel niet toe, zoo voor allen werkzaam te zijn. Wij moeten dan doen, wat wij kunnen, eerst en vooral zorgende voor hen, die zich in onze nabijheid bevinden, op wien wij de eerste betrekking hebben en die ons

het naast aan het hart liggen. In den stillen kring van het huisgezin, onder broeders en zusters, ouders en kinderen, dienstboden en aanhoorigen, heeft men gelegenheid deze goedwilligheid te betoonen. Wie dáár geene liefde aan den dag legt, maar aan alle opwellingen van gemelijkheid, onbescheid, geraaktheid en drift den teugel viert, wat laat zich van hem verwachten in wijder kringen, waar geene banden van bloed, of betrekking, zijne verpligting te gemoet komen? En omgekeerd, zoo wij daar die toegenegenheid aankweken, zal zij ons door oefening ligter, door gewoonte meer eigen, en welhaast behoefte worden.

Vraagt iemand, wat ons verpligt om die liefde tot alle menschen te beoefenen, zoo zou het gezag van Petrus, een' dienstknecht en Apostel van Jezus Christus alles moeten afdoen. Even als hij, zoo hebben ook de andere kruisgezanten dezelve met nadruk aangeprezen. En allen deden dat, in navolging van den Heer, die in de bekende gelijkenis van den barmhartigen Samaritaan,

deze algemeene edelmoedige weldoensgezindheid zoo beminnelijk voorstelde en bij herhaling het goddelijk gebod bekrachtigde: *gij zult uwe naasten liefhebben als u zelven*. De liefde is dus de algemeene wet, vrede met alle menschen zoo veel mogelijk is, de vervulling onzer eerste pligten en het sieraad onzer zamenwoning. Is er iets, dat tot opvolging van dezen eisch des Evangelies dringen moet, dan moeten het ook de gevolgen der onderlinge toegenegenheid; gevolgen, welke niet slechts als van zelve daaruit voortvloeijen, maar ook door de bijzondere gunst en beschikking der Voorzienigheid daarmede verbonden zijn. Daarboven wij zijn onderdanen van Hem, die ons zelfs geboden heeft: *hebt uwe vijanden lief, zegent ze die u vervloeken, doet wel de genen, die u haten en bidt voor de genen, die u geweld aandoen en u vervolgen* (1), en die van hetgeen Hij aanpreef zelve het allergrootste en schoonste voorbeeld gegeven heeft. Wie naar Hem zich noemt, die vergete bij

(1) Matth. V: 44.

de broederlijke liefde, ook de liefde tot allen niet; maar betoone zich, door algemeene welwillendheid en weldadigheid, een kind van den Vader in den hemel, die zijne zonde doet opgaan over boozen en goeden, en regent over regtvaardigen en onregtvaardigen.

§ 9.

Onderling verband der verschillende deugden.

Er is een naauw verband tusschen de opgenoemde oefeningen van een heilig en Christelijk leven. Petrus wijst dit aan door de uitdrukking *voegt*, van welke hij zich bedient. Er staat eigenlijk, brengt met uw geloof, ook deugd overvloedig voort, en met de deugd, kennis, enz. De Apostel wil niet te kennen geven, dat men deze Christelijke gezindheden juist in die orde zou moeten leeren en beoefenen; ook niet, dat er tusschen de voorgaande en volgende telkens eene bijzondere betrekking bestaat, of dat de volgende in de voorgaande haren

grond zou hebben. Men moet ze allen bij elkander nemen; doch niet denken, dat men daarin eene volkomene opgave of kort begrip der Evangelische deugden bij elkander heeft. Ootmoed, zelfsverloochening, kuisheid, opregtheid, benevens zoo vele anderen zouden daarin niet gemist worden. Het betaamt den Christen naar alle deugden te staan, de melding van de eene sluit de andere niet buiten. Er is tusschen de verschillende deugden, die wij in de Christelijke oefenschool leeren kunnen, zulk een naauw verband, dat de eene zonder de andere niet wel beoefend kan worden. Hoe b. v. kan er heldenmoed zijn zonder kennis, zonder behoorlijk te weten wat men doen of laten moet, zonder zichzelf te kennen en den omvang zijner pligten? Het is niet genoeg, dat een krijgsman moed heeft, hij moet ook weten wat aan zijne roeping past. En wat is moed en kennis zonder zelfbeheersching, zonder geduldig volharden in tegenspoed en verdrukkingen? En hoe kan dit alles bestaan zonder gemoedelijken ernst

en vreeze voor God? Zal men regt groot, regt achtlingwaardig en beminnelijk zijn, dan moeten de drijfveren onzer handelingen den toets kunnen doorstaan; godzaligheid moet daarvan het middenpunt uitmaken, of alle goede hoedanigheid mist hare waardij en steunsel. En waar het gemoed met eerbied voor God vervuld is, en het gedrag door de gedachte aan God bestuurd wordt, zou in dat gemoed geene onbepaalde goedwilligheid, geene liefde huisvesten, liefde niet slechts tot broeders en zusters in het geloof, maar ook tot allen uitgestrekt?

Zoo is er dus een naauw en natuurlijk verband tusschen de hoedanigheden van een heilig leven, die wij in de christelijke oefenschool leeren moeten. Uit den aard der zaak volgt dit van zelve. Gelijk ze allen uit ééne bron voortvloeiën, zoo zijn ze ook één in bedoeling, en onderling ten naauwste verbonden. Zal iedere deugd op zichzelve van de regte soort en gehalte zijn, dan kan zij niet op zichzelve alleen staan: maar moet in vereeniging met anderen beoefend, ja daar-

door geleid, bestuurd en gewijzigd worden. Dit neemt evenwel niet weg, dat er tijden of omstandigheden kunnen zijn, waarin wij meer tot deze of die bepaalde deugd; anderen, waarin wij meer tot gene geroepen worden, hoewel zij allen ten allen tijde voor onze rekening liggen. Soms brengt God ons bij herhaling in dezelfde beproevende omstandigheden, en leidt ons als van nieuws weder in dezelfde school. Dit geschiedt, opdat men in de eene of andere deugd bij toeneming zoude geoeffend worden, opdat de lijdzaamheid een volmaakt werk hebben, en de liefde tot de broederen en tot allen hooger en krachtiger zoude geopenbaard worden.

§ 10.

*Hooge aangelegenheid van het geloof
in betrekking tot de opgenoemde
deugden.*

In de eerste § heb ik getracht u aan te wijzen, hoe het geloof in Jezus Christus

den Zoon van God en den Verzoener der zonde, en de daarmede gepaard gaande genade des H. Geestes, het beginsel is, waaruit alles moet voortvloeijen. Ten gevolge daarvan heb ik u opgewekt, om dit opregt en dierbaar geloof eerst en boven alles te zoeken. Dit wilde ik hier nog eenigzins aandringen door de herinnering, dat het geloof niet slechts de aangeprezene deugden beveelt; maar ook daartoe helpt en oefent. Niets is er dat die kracht kan oefenen, dan het geloof alleen; het geloof, hetwelk de Heilige Geest, door het woord des Evangelies, in het harte werkt en tot een levend beginsel doet worden van willen en werken. Eveneens als men zonder geloof tot een heilig leven geheel en al onbekwaam is, zoo wordt men door het geloof daartoe in staat gesteld en als van zelve geleid. Het geloof reinigt het hart, het overwint de wereld en schenkt vrijmoedigheid om God te dienen. Het hart wordt daardoor zoo geheel en al omgezet en in eene andere stemming gebragt, dat men lust en liefde

krijgt tot het goede. Het geloof leert ons niet slechts, dat er eene vaderlijk zorgende Voorzienigheid is, maar het neemt ook aan, dat die voor en met ons is in alle beproevingen; het doet ons zeggen: *de Heere is mij een helper, ik zal niet vreezen* (1). *Hij doet smarte aan en Hij verbindt. Hij doorwondt en zijne handen heelen* (2). *Wij weten, dat dengenen, die God liefhebben alle dingen medewerken ten goede* (3). Door het geloof koestert men vertrouwen op de vergeving der zonde en smaakt men rust en kalmte in het geweten, bij de bewustheid van het deelgenootschap aan Gods gunst en vaderlijke liefde. Het geloof brengt nieuwe gezindheden te weeg omtrent God en den naaste. Men gevoelt daardoor eene naauwe betrekking op God, als een kind op zijnen vader. In het hart wonen gevoelens van eerbied, liefde, vertrouwen, dankbaarheid, gepaard met een vurig verlangen om tot eer van God in alle goede werken te wan-

(1) Hebr. XIII: 6.

(2) Job V: 18.

(3) Rom. VIII: 28^b.

delen. Hierdoor oefent men zich in onderwerping aan Gods leiding, in gehoorzaamheid aan zijne bevelen. Men is gespeend aan de wereld, heeft liefde tot Jezus en de zijnen, ja tot alle menschen. Het geloof stelt ons den Geest des Heeren voor, als ons gegeven in zwakheid ter hulpe, om ons te ondersteunen en met de noodige kloekmoedigheid te bezielen. Het geloof leert ons de hoofdvijanden onzer zaligheid, als overwonnen beschouwen, overwonnen door Jezus, *die gekomen is, opdat Hij de werken des duivels verbreken zoude* (1), en *die door zijnen dood heeft te niete gedaan dengenen, die het geweld des doods bezat.* (2) Het geloof doet ons vasthouden aan die belofte: *God is getrouw, welke u niet zal laten verzocht worden boven hetgeen gij vermoogt; maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat gij ze kunt verdragen* (3). Het geloof verzekert ons, dat de strijd, hoe moeilijk en langdurig ook, in eene heer-

(1) 1 Joh. III: 8.

(2) Hebr. II: 14^b.

(3) 1 Cor. X: 13.

lijke overwinning zal eindigen. Het geloof wijst ons op de eerwaardigste voorbeelden, die in getrouwheid en standvastigheid, ter opwekking en navolging voor hunne tijdgenooten en voor het nageslacht hebben uitgeblonken; op eene gansche wolk van getuigen, welke wij rondom ons hebben liggende, en vooral op Jezus Christus, den oversten leidsman en voleinder des geloofs. Het geloof eindelijk wekt ons op, om sterk aan te houden in het biddend smeeken tot dien God, bij wien in duisternis licht, in zwakheid kracht, en in den strijd tegen de zonde, moed en sterkte en eene volkomene overwinning uit genade te bekomen is. — O! wie verlangt niet, om dit zoo dierbaar geloof deelachtig te worden. Niemand ruste voor dat hij het gevonden heeft! Elk sta er naar, om daar in te wassen en toe te nemen. Het zij onze gedurige bede: Heere! werk en vermeerder in ons het geloof, door den Heiligen Geest!

II.

WAAROM HETGEEN WIJ IN DEZE
SCHOOL LEEREN, VAN ZOOVEEL
BELANG IS.

2 *Petri* I: 8-11.

Wij hebben de lessen vernomen, die in de Christelijke oefenschool te leeren zijn. Niet uitvoerig zijn dezelve voorgesteld; het waren dikwerf slechts enkele trekken en korte wenken, die voor den nadenkenden genoeg zijn en tot beoefening kunnen leiden. Meerdere uitvoerigheid zou met het doel van dit boekje strijden, en het komt ook niet zoozeer op het lezen, maar veel meer op het doen en betrachten aan. Tot die beoefening willen wij elkander zoeken op te wekken en helpen. Er is zooveel, dat af-trekt en ontmoedigt. Wij zijn van nature traag, ongezind en ongeneigd om ernstige pogingen in het werk te stellen. Vrees en opzien doet ons achterlijk blijven; ja, wat is er niet al, dat den sterveling, aan het stof geboeid, kan belemmeren? Het is dus wel noodig, dat wij ons tegen zulke belet-

selen wapenen, en door de berekening der gevolgen, onzen ijver om vorderingen te maken in de Christelijke oefenschool aanvuren. Met dit doel is het een en ander door Petrus, wien wij hier weer als gids en leidsman volgen willen, aangevoerd.

In het 8ste vs. wijst hij het nut en het voordeel aan, dat zijn raad zou aanbrengen. In het 9de vs. het nadeel, dat men te duchten had, zoo men dien veronachtzaamde en in den wind sloeg. Beide deze drangredenen hebben betrekking op dit leven. Ten slotte worden nog de heilrijke gevolgen voor het toekomende, als de sterkste aansporing daaraan toegevoegd, in het 10de en 11de vers. Welaan, laat ons in het een en ander den Apostel hooren en, als regtgeaarde leerlingen, die opwekkingen ons ten nutte maken.

§ 1.

Wat nu in dezen van ons gevorderd wordt.

Petrus schreef in het begin van het 8te vs., *zoo deze dingen bij u zijn*, d. i. de vroe-

ger vermelde hoedanigheden van een vroom leven, zoo als die uit het geloof, naar het Evangelie, moeten voortvloeijen. Wij moeten dus de opgenoemde deugden bezitten en uitoefenen. Dit is hetgeen wij in de Christelijke school te leeren hebben. En wanneer kunnen wij nu gezegd worden dit te doen? Men kan in de beoordeeling hiervan dwalen, en dit is nadeelig voor de beoefening der godzaligheid. Twee uitersten zijn hier te vermijden; tegen beide wil ik u waarschuwen. Het eene is, wanneer men over de verpligtingen van een Christen te gering denkt en ras meent genoeg gedaan te hebben. Zoo kan men zich wel verbeelden, dat men reeds eenige vordering in godzaligheid gemaakt had, zelfs eer men de school der christelijke deugden was ingetreden. Men is toch zoo ligt over zichzelf volstaan of laat zich door het goedgunstig oordeel van anderen verleiden. Ook blijft men wel eens aan het uiterlijke hangen, houdt den schijn voor het wezen, of ziet, in zijn waan, voor deugd het werk der jaren aan.

Dingen, die het gevolg zijn van geaardheid, opvoeding en omstandigheden, kunnen toch onmogelijk voor kenmerken van een wedergeboren en vernieuwd gemoed doorgaan. En wie, die ernstig nadenkt, zal zich met de oppervlakkige beoefening van het goede, of met eenige burgerlijke braafheid en uiterlijke ingetogenheid te vrede stellen? Van de zoodanigen zou Petrus niet zeggen, dat *deze dingen bij hen zijn*. Ook van hen niet, die alleen zulke dingen betrachten, welke weinig of geen moeite kosten; maar die anderen daarentegen gerust verzuimen. Evenmin van hen, die in hetgeen zij doen of nalaten, niet aldus handelen, omdat God het eischt of verbiedt; maar omdat het met hun' smaak, neiging en belang al, dan niet overeenkomt. Zij zijn kuisch, matig, vlijtig, spaarzaam, alleen uit zorg voor hunne gezondheid, eer of tijdelijk bestaan. Zij zijn lijdzaam uit ongevoeligheid onder rampen, of door het denkbeeld van een onvermijdelijk noodlot. De kennis, die zij bezitten, huisvest in het verstand, zonder invloed op

het hart. Zij nemen de uiterlijke pligten der godzaligheid waar, zonder opregt en onverdeeld verbonden te zijn aan God, of opgeleid te worden tot zijne vrees en dienst. Hunne menschenliefde is weinig meer, dan de uitlating van een aandoenlijk gestel. Liefde tot den Heer Jezus kennen zij niet, en dus ook niet tot hen, die Hem liefhebben in onverderfelijkheid. Dit is nu het eene uiterste, waar tegen men niet te zeer op zijn hoede zijn kan, daar het zoo ligt binnensluipt en voedsel vindt in het traag en zondelievend hart. Hiertegen staat nu een ander uiterste lijnrecht over. Dit is misschien in de dagen van laauwheid en koelheid, die wij beleven, minder heerschende. Het wordt echter hier en daar gevonden, niet slechts onder de eenvoudigen en onkundigen; maar het behoort zelfs tot het leerbegrip van sommige Christenen, en daarom moet ik tegen hetzelfde ook eenigzins waarschuwen. Het kan toch zoo ligt afschrikken en mismoedig maken, of verleiden tot ongunstige beoordeeling der belijders van het

Evangelie. Het bestaat daarin, dat men zich te hooge denkbeelden vormt van den stand eens Christens, in wien deze dingen zijn. Zoo lang wij op aarde zijn, dragen wij een ligchaam der zonde om, en het is ons niet vergund de volmaaktheid te bereiken. Niet altijd kunnen wij, in den strijd tegen vleesch en begeerlijkheid, de overhand behouden. Er kan dus geene volkomene lijdzaamheid, godzaligheid of broederliefde, evenmin als kennis of eenige andere goede hoedanigheid, die niets meer te wenschen overlaat, van ons gevorderd worden. Intusschen blijft het ons opgelegd, om te streven en te jagen met inspanning van alle onze krachten naar het wit, tot den prijs der roeping Gods, die van boven is. Wie dit doet in opregtheid des gemoeds, zonder uitzondering te maken op eenige geboden, die ons voorgeschreven zijn, wiens wensch het is, om bij geloof, deugd, kennis, matigheid, lijdzaamheid, godzaligheid, broederlijke liefde en liefde jegens allen te voegen, hij is het, van wien, naar Petrus bedoeling, gezegd kan worden,

dat in hem deze dingen zijn. Het spreekt nu van zelve, dat iedereen het in alle opgenoemde hoedanigheden van een vroom leven niet even ver brengt. Aanleg, opvoeding, onderwijs, middelen, voorbeelden, vermogens zijn zeer onderscheiden. Daarbij, de Geest is vrij in zijne werking. Bedrieg ik mij niet, dan schijnt Petrus dit te veronderstellen, en geeft zulks ingewikkeld te kennen. Hij zegt: *zoo deze dingen overvloedig in u zijn*, dus in den eenen minder, in den anderen meerder, doch hoe meer, des te beter.

§ 2.

Voordeel hieruit voortvloeiende.

In de natuur wordt alles trapsgewijze en bij langzame ontwikkeling tot volkomenheid gebragt. De zwakke telg wordt eerst na verloop van jaren een stevige boom. Het kind wordt eerst jongeling, dan man en vader. Niet anders is het in het rijk der genade. Een Christen moet opwassen in

kennis, geloof en heiligmaking. Hij is gelijk planten en kinderen, die groeijen. Stilstaan is kwijnen, achteruitgaan. Petrus vervolgt: zoo deze dingen bij u zijn *en in u overvloedig zijn*, beter had men vertaald, *bij u toenemen*. Gelijk men in eene school, naarmate men vorderingen maakt, opklint, en van het gemakkelijke voortgaat, met herhaling van het reeds geleerde, zoo is het ook in het Christelijk leven. Een aanvanger in de Christelijke oefenschool neemt toe, wanneer zijne kennis vermeerdert in het verfoeijelijke van den aard en de doodelijke gevolgen der zonde, wanneer zijn haat tegen de zonde steeds grooter wordt en alle verkeerdheden, ook de geheime boezemzonden en zondige neigingen, waartoe hij wegens geaardheid en omstandigheden bijzonder overhelde, meer en meer bestreden worden. Verder, wanneer hij een helderer inzien krijgt in den weg der verlossing, ook met toepassing op zichzelf; wanneer hij van lieverlede wint in ootmoed, in teederheid van geweten, in deugdzame neigin-

gen, in zuivere beginselen, in geloofslicht en kracht, in waken, bidden en strijden. Niet altijd zal men die vordering evenzeer bespeuren. Ja, bij het ernstig najagen der heiligmaking of het dieper inzien in hetgeen er gevorderd wordt tot vernieuwing des gemoeds, gebeurt het niet zelden, dat het is, als of men teruggaat, daar men meer en meer gebreken in zich ontdekt. Doch zou het niet goed zijn, als het zoo met ons gesteld is? Mag die vordering in ondervindelijke zelfkennis ook geen toenemen heeten?

Petrus schreef, waar deze dingen zijn en toenemen, daar zullen zij *niet ledig noch onvruchtbaar laten in de kennis van onzen Heer Jezus Christus*. De eigenlijke beteekenis van het Grieksche woord, door *ledig* vertaald, is *werkeloos*; en deze beteekenis is hier juist gepast. Voorts, wordt hier het mindere gezegd en het meerdere gemeend, *zij zullen u werkzaam en vruchtbaar maken in de kennis van onzen Heer Jezus Christus*, dat is de kennis, erkentenis en belijdenis van den Heer Jezus Christus.

Kennis aan den Heer Jezus Christus hebben wij allen, die onder het Evangelie leven, of wij kunnen die verkrijgen; maar als wij nu niets meer hebben, dan eene oppervlakkige, werkelooze kennis, dan zijn wij gelijk aan boomen, op welke geen spoor van vrucht, geen belovend knopje gevonden wordt, die nutteloos de aarde beslaan. Daarentegen, gelijk een boom, die door frissche bladeren en geurige vruchten het oog bekoort, en den arbeid van den landbouwer beloont; zoo is de Christen, wien de kennis van den Heer Jezus Christus niet werkeloos noch onvruchtbaar laat. Zijne daden spreken, hij kan niet traag, niet lusteloos of werkeloos wezen, de handen niet slap laten hangen. Hij laat zijn licht schijnen voor de menschen. De middelen, die hij geniet, de gelegenheden, die hem gedurig voorkomen, de uitgebreide taak en werkkring voor hem geopend, alles roept hem toe, om op te rigten trage handen en slappe knieën, om de lendenen te omgorden, om te loopen in de loopbaan hem voorgesteld, om naar het voorschrift en

voorbeeld van Jezus Christus van dag tot dag overvloediger te zijn in al wat goed is, en aldus te toonen, dat Christus in hem leeft, en hij werkt in de kracht, die de Heer verleent. Gelukkig hij, bij wien de kennis van den Heer Jezus Christus zulk eene uitwerking heeft; die als een boom in goede aarde geplant, uit hem sap en wortel trekt, om vruchtbaar te zijn in goede werken. Voor zichzelf smaakt hij de kracht en den troost van het Evangelie. Hoe meer hij toeneemt in de opgenoemde dingen, des te meer wordt hij verzekerd van de opregtheid zijnes geloofs, des te gegronder is zijne hope op eene eeuwige heerlijkheid. Niet alleen voor zichzelf smaakt de vrome vriend van God en den Heer Jezus het heil, dat hij deelachtig is. Ook anderen, die hem in grooter of kleiner kringen omringen, trekken daar voordeel van, en worden door zijn voorbeeld uitgelokt en aangemoedigd om den weg des levens te bewandelen. In iedere stand en betrekking is zoodanig iemand de beste, de geschiktste, de beminnelijkste mensch. Naar

waarheid staat in een der gezangen (1) uitgedrukt:

Beproof, of ooit in schooner licht
 Volmaakter beeld voor uw gezigt
 Van menschelijke grootheid zweefde,
 Dan d' echte Christen wezen zou,
 Die, aan zijns Heilands leer getrouw,
 Haar met zijn hart en daân beleefde,
 En daaglijks in die deugden won,
 Die hij door haar bereiken kon.

En wat nog meer zegt: hierdoor wordt het hooge doel der verlossing in ons bereikt, de verheerlijking van God door Christus, uit wien, door wien, en tot wien alle dingen zijn. Nooit kunnen wij beter beantwoorden aan Zijne genade, die ons bewezen is, en niets kunnen wij Hem anders toebrengen, dan dit ééne, dat wij al onze gedachten en neigingen, onze woorden en daden aldus zoeken in te rigten, dat zij strekken tot Zijne verheerlijking.

(1) Gez. LXXXIX: 4.

Nadeel door verzuim veroorzaakt.

Wie in de school den leertijd verbeuzelt, of buiten dezelve de noodige oefening verzuimt, kan onmogelijk vorderen en zal zich dat eens te laat beklagen. Zoo ook gaat het met hen, die in Christelijke oefenschool zich niet naar behooren kwijten. Om dit levendig te doen gevoelen en zijne vermaning te meer aan te dringen, stelt Petrus tegen hen, die zich op de genoemde deugden toeleggen, dezulken over, die dezelve nalaten.

Onder de menschen, *bij welke deze dingen niet* zijn, moeten wij juist niet aan uitsporig godloozen denken; maar aan menschen, die uiterlijk onberispelijk leven, misschien wel door beschaafdheid, innemendheid en goedhartigheid zich aanbevelen; doch bij wien het rein geloof des harten ontbreekt. Er is toch zoo menig een uitwendig godsdienstig, bij wien de godsdienst

geene zaak des harten is. Bij deze is de kennis van den Heer Jezus Christus, indien het kennis heeten mag, ledig en onvruchtbaar. Van zulk een' zegt Petrus: *deze is blind, van verre niet ziende, of liever, de oogen sluitende.* Hij is blind voor zijn waar belang, sluit moedwillig de oogen; noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen worden door hem opgemerkt. Zijn oog wordt allengskens meer verdonkerd, en hij voor geestelijke dingen en gewaarwordingen, hoe langer hoe meer onvatbaar, zoo zelfs dat hij vergeten heeft *de reiniging zijner vorige zonden.* De Apostel heeft hier het oog op den doop, die in de eerste Christenkerk, gewoonlijk door indompeling pleeg te geschieden. De gemeenten, aan welke hij schreef, zoo als men uit het begin van den vorigen brief zien kan, bestonden uit joden en Jodengenooten, en misschien ook uit enkele Heidenen, die tot Christus bekeerd waren. Deze waren dus, toen zij reeds de jaren van onderscheid bereikt hadden, door den doop, der kerke ingelijfd. Op

dezen doop zinspeelt Petrus, als hij gewaagt van *de reiniging* hunner vorige zonden. Toen waren zij, naar de goddelijke verklaring en belofte, afgewasschen van hunne zonden; toen hadden zij betuigd een geheel ander en nieuw, Gode gewijd leven te willen aangen. Dit nieuwe Christelijke leven werd betoond en aan den dag gelegd in de naauwgezette beoefening der voorgestelde deugden. Wie dit niet deed, die vergat, verzaakte, verloochende zijnen doop, of de verbintenis daardoor op hem gelegd en bij den doop vrijwillig op zich genomen.

Ook voor ons, die dit lezen, zal deze herinnering wel niet geheel overbodig zijn.

Er zijn toch onder hen, die Christenen genoemd worden, zoo velen, die behalve den naam en den doop, niets Christelijks aan zich hebben. Men vindt er, die wel eens in een plechtig oogenblik de belofte afleggen, om voor God en Christus te leven; maar wier voornemens slechts voorbijgaande bewegingen zijn, die, omdat zij geen wortel hebben, in rook en damp verdwijnen. Van

de zoodanigen zou Petrus zeggen: zij zijn blind, de oogen sluitende en denken er niet aan, waartoe hun' doop hen verplicht. Dit dringe ons, om niet in het uitwendige te bernsten, maar te staan naar vernieuwing des gemoeds, zonder welke wij in het koningrijk Gods niet kunnen ingaan. Wij mogen dan wel toezien, en ons benaarsstigen, om op de lessen acht te geven, die van de belijders des Evangelies gevorderd worden, en tot welker beoefening de hemelsche Onderwijzer ons leiden wil in de proefschool hier beneden. Ook tot ons is het ernstige woord gerigt: *hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zoo groote zaligheid geen acht nemen?* (1) O! dat er onder hen, die dit zullen lezen, niemand ware, dien het geene heilzame bezorgheid en vrees inboezemde. *Wij, als medearbeidende bidden u ook, dat gij de genade Gods niet te vergeefs moogt ontvangen hebben.* (2)

(1) Hebr. II: 3a.

(2) 2 Cor. VI: 3.

§ 4.

Het hooge belang om, langs den aangewezen' weg, onze roeping en verkiezing vast te maken.

Het is, als of de Apostel bevreesd is, niet genoeg gedaan te hebben, zoo verdubbelt hij den aandrang, en voegt de eene opwekking bij de andere. In den aanvang van het 10^e vs. vinden wij eene hoogstgewichtige herinnering: *daarom broeders! benaarstigt u te meer, om uwe roeping en verkiezing vast te maken.* Hij noemt hen, met minzaamheid: *broeders*; om daardoor zijne broederlijke genegenheid uit te drukken en de vermaning des te gereeder ingang te doen vinden. *Daarom te meer* staat in het Grieksch vooraan, en behoort bij elkander. Het is eene terugwijzing op het onmiddelijk voorafgaande, (vs. 8 en 9). Omdat het zoo betamelijk en noodzakelijk is de aangeprezene pligten te beoefenen, en aan de andere zijde, zoo verfoeijelijk en verderfelijk die te verzuimen

daarom te meer vermaan ik u, *uwe roeping en verkiezing vast te maken.*

Roeping en verkiezing is hier buiten twijfel, Gods genadige, vrijwillige, ongehoudene roeping en verkiezing tot het deelgenootschap aan alle de groote en onuitsprekelijke zegeningen en heilweldaden van het koninkrijk der hemelen, welke Christus voor ons verworven heeft, en die in de gemeenschap met Hem, door het geloof, hier aanvankelijk, en in de eeuwigheid volkomen, zullen genoten worden. Met andere woorden, de roeping en verkiezing tot volmaakte heiligheid en zaligheid. Die hemelsche en heilige roeping, die genadige verkiezing in Christus Jezus tot aanneming tot kinderen, om heilig en onberispelijk te zijn voor Hem in de liefde, is van Gods zijde vast, onveranderlijk en onherroepelijk, die bestaat in eeuwigheid; menschen kunnen dezelve dus niet vast maken en het zou eene ongerijmdheid zijn, hen daartoe op te wekken. Daarenboven gaat Gods roeping en verkiezing des Christens geloof, deugd en heiligheid voor-

uit, en het is niet, uit of om de werken der regtvaardigheid, die wij gedaan hebben of zouden doen; maar alleen naar zijne groote barmhartigheid, in, om en door Christus. Ieder uwer gevoelt, dat de Apostel hier dus niet kan doelen op het vast maken van de roeping en verkiezing, zoo als zij aan Gods zijde, geheel vrijwillig, onafhankelijk en onveranderlijk is; maar op de welgegrondheid van onze overtuiging en bewustheid, dat wij, onder die gunstelingen, geroepenen en verkozene erfgenamen des eeuwigen levens behooren, en de volkomene aanneming tot kinderen Gods, in de toekomst van Christus, mogen verwachten, die God zullen zien en Hem gelijk wezen. Die onderwerpelijke verzekering van onze kinderlijke betrekking op God, van de opregtheid onzes geloofs, van de onbedriegelijkheid onzer hope, deze kan ongegrond wezen, wanneer wij den schijn voor het wezen houden; wel den naam van Christus noemen, maar niet afstaan van ongerechtigheid; wel zeggen, door den Geest te le-

ven, maar niet naar den Geest wandelen. Is het zoo bij ons gesteld! o! dan misleiden wij ons zelve, dan bouwen wij het huis onzer hope op een' zandgrond; want zonder heiligmaking zal niemand den Heere zien, en die den Geest van Christus niet heeft, komt Hem niet toe. Doch, de bewustheid en verzekering van onze roeping en verkiezing kan ook flauw, twijfelachtig, onbestendig, zelfs bij den opregten Christen zeer beneveld en donker zijn. De oorzaak daarvan ligt in nalatige of trage benaarstiging van die hoedanigheden of deugden, welke voor hem en anderen, de vruchten zijn van de opregtheid zijns geloofs, van de vernieuwing zijnes gemoeds en het inwendige nieuwe leven voor God. Hij kan dus zijn hart niet verzekeren en daardoor niet blijde, getroost en in hope leven. Hoe meer nu deze vruchten en uitwerksels van het waarachtig levendig geloof, in den Christen te vinden zijn, hoe krachtiger en overvloediger zij in hem uitblinken, des te meer wordt de bewustheid van zijn deelgenootschap aan

Christus vaster, bestendiger en meer verzekerd; want hieraan weten wij, dat wij uit God geboren zijn, dat de Geest Gods in ons is en Christus in ons eene gestalte krijgt. Daarom te meer, zegt nu Petrus, beaangstigt u broeders, om deze overtuiging bij u te versterken, dat gij geroepene naar de voorkennis Gods, tot verkrijging der eeuwige zaligheid, in die hope u moogt verblijden, door dit alles met lust en ijver te behartigen, en in alle deze deugden der godzaligheid u te oefenen.

Belangrijke opwekking voorzeker! Geene andere en geene betere bewustheid van onze roeping en verkiezing kunnen wij hebben, dan die uit de vruchten van ons geloof en de reiniging onzer harten en heiligmaking des levens ontleend wordt. Al wederom een bewijs, dat wij met het leerstuk van Gods genadige verkiezing niet van voren, maar achterna moeten werkzaam zijn; dat het niet voor eerstbeginnende, maar voor meer gevorderde Christenen is, en dat wij wel onderscheiden moeten *de gronden*

voor ons geloof; die liggen geheel buiten ons in het Evangelie en in Christus; maar de *bewijzen* van ons geloof moeten in ons gevonden worden. Is er nu onder u, die dit leest, de een of ander, die hieraan zichzelf van beoordeelende, zeggen moet: die bewijzen zijn bij mij niet; hij beruste niet in de kennis van dit gebrek; maar zoek ten vol- len overtuigd te worden van de echtheid van zijnen Christelijken stand, en daardoor ver- zekerd van zijne roeping en verkiezing tot zaligheid. Er is inderdaad niets zoo be- langrijk, dan hiervan de vaste vergewissing te hebben. Er kan voor onze rust in dit leven en voor onze behoudenis hier na- maals, geen gewigtiger vraag gedaan worden, dan deze: of onze harten verzekerd zijn voor God? Wien het om die verzekering te doen is, die tracht niet slechts te houden, wat hij heeft, maar zoekt ook op te wassen en toe te nemen in het goede. Daartoe moeten wij alle gepaste middelen ter hand nemen en in Gods kracht ons gedurig oefen- nen met alle gebeden, smeeking, en waken-

de tot het zelfde einde, met alle gedurigheid. Inzonderheid moeten wij, naar de vermaning van Petrus, alle naarstigheid aanwenden om bij ons geloof deugd, bij de deugd kennis, bij de kennis matigheid, bij de matigheid lijdzaamheid, bij de lijdzaamheid godzaligheid, bij de godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde liefde jegens allen te voegen. Het is op deze wijze, dat wij het getuigenis van Gods genade in ons bekomen en onze roeping en verkiezing vast maken. Hoe meer die hoedanigheden van een Christelijk leven in ons gevonden worden, des te meer zullen wij zekerheid hebben van onze herstelde betrekking op God en den Heere Christus, des te gegronder uitzigt op de eeuwige zaligheid.

§ 5

Beveiliging tegen struikelen.

Nog eenen nieuwen aandrang voegt Petrus bij het reeds gezegde; eene drangrede, die

met het onmiddellijk voorgaande naauw verbonden is: *want dat doende zult gij nimmermeer struikelen*. Hij wil zeggen, dat doende, deze dingen doende, indien gij aldus bij uw geloof deugd voegt, en alzoo uwe roeping en verkiezing vastmaakt, *zult gij nimmermeer struikelen*. Struikelen is hier niet in die beteekenis, als Jacobus III: 2 schreef, *wij struikelen allen in velen*; maar zoo als Judas vers 23 bedoelt *magtig van struikelen te bewaren*; vallen, zoodat men tot een' aanstoot en ergernis wordt; het overwonnen, op den grond geworpen te worden door den vijand; het is dus beveiliging tegen grove, ergelijke misstappen. Wie slechts in naam en in schijn een Christen is en zich niet benaarstigt tot geloof en heiligmaking, die bezwijkt ligt in de verzoeking. De echte Christen daarentegen, wiens kennis niet werkeloos, wiens geloof levendig, wiens moed vast, wiens godzaligheid volijverig is, gaat met eenparigen vasten gang in zijne loopbaan voort. Steeds heeft hij wapenen gereed, om de aanvallen van de vijanden

der ziel met kloeken moed te keer te gaan. Hoe zwaar en dringend ook de verzoeken-
 zijn mogen, hij zal niet tot moedwillige zon-
 den vervallen; hij zal bewaard worden, van
 ergernis aan anderen te geven. *De booze vat
 hem niet.* (1) In den geestelijken strijd, dien
 hij hier tegen de vijanden der ziele te strijden
 heeft, zal hij niet bezwijken noch onder-
 liggen, maar door de kracht des Heiligen
 Geestes geschraagd, altijd sterken wederstand
 bieden, tot dat hij eindelijk de volkomene
 overwinning behaalt (2).

§ 6

Ruime ingang in de hemelsche heerlijkheid.

De laatste drangreden, tot welker overwe-
 ging wij nu genaderd zijn, is eene heerlijke
 kroon op alle de voorgaande. Het is de
 toezegging van het volle en ruime genot der
 hemelsche gelukzaligheid. De geloovige en
 werkzame leerling in de Christelijke oefen-

(1) 1 Joh. V. 18. (2) Heidelb. Catech. antw. 127.

school bereikt zeker het doel van zijn streven, tot hetwelk de onveranderlijk getrouwe God, hem in Christus heeft bestemd en uitverkoren. Petrus verzekert het in het 10de vers. *want alzoo zal u rijkelijk toegevoegd worden den ingang in het eeuwig koningrijk van onzen Heer en Zaligmaker Jezus Christus.* Door het eeuwig koningrijk van onzen Heer en Zaligmaker Jezus Christus moeten wij hier het rijk der heerlijkheid verstaan, dat rijk, tot hetwelk de zielen der stervende vromen, aanstonds na hun verscheiden, worden opgenomen, en waar in zij, na de opstanding en het algemeen gericht, ten nitersten dage, met ziel en ligchaam beide zullen overgaan. Dit koningrijk wordt *eeuwig* genoemd, omdat het in eindeloozen duur boven alle aardsche rijken en heerschappijen verheven is, en hier beneden begonnen, eerst in de eeuwigheid voltooid zal worden. Het is het koningrijk *van onzen Heer Jezus Christus.* Hij is daarvan de stichter, en de koning. Door Hem is het gegrond, ingewijd en geopend. Van Hem dalen de zaligheden af, die daar-

in genoten worden; zonder Hem kan niemand daarin eene plaats erlangen. Aan zijne tusschenkomst hebben wij dit eeniglijk te danken. Voor hen alleen, die Hem tot hunnen Heer begeeren, staat de toegang open, Hij is de weg, de waarheid en het leven.

In dit eeuwig koningrijk van onzen Heer en Zaligmaker Jezus Christus, komt men door het geloof. Petrus betuigt het in zijnen eersten brief, *het einde des geloofs is de zaligheid der ziele* (1). Zonder geloof, werkzaam in liefde en heiligheid, zal niemand daarvan een onderdaan, of deelgenoot worden. Voor uitwendige leden of naam-Christenen zijn de poorten van het hemelsch Jeruzalem gesloten. Niets, dat onrein is, zal daar inkomen, niemand, die gruwelen bedrijft, of leugen spreekt: maar zij komen daar, die geschreven zijn in het boek des levens. Doch nu, de ruime ingang in dat eeuwig koningrijk krijgt men, naar mate de opgenoemde dingen, de vruchten van het geloof, de

(1) 1 Petr. I: 9.

goede werken bij ons meerder en overvloediger zijn. Den zoodanigen zal *rijkelijk worden toegevoegd*; zij zullen niet slechts een' zeke-
ren, maar ook een' ruimen *ingang* vinden. Wie hier in geloof, godzaligheid en liefde uit-
muntende waren, zullen de poorten van de hemelstad wijd geopend vinden, en die bin-
nen trekken, even als een overwinnend held, die zegenpralende zijn intogt doet. Niets zal hunne intrede in het eeuwig koninkrijk des Verlossers belemmeren, of moeilijk maken. De Allerhoogste zal in welgevallen op hen nederzien. En hij die koning is van het heerlijk Godsrijk, Jezus, hun Zaligmaker en Heer, zal aan hen de vervulling schenken zijner zalige beloften, en hun de kroon der regtvaardigheid geven, voor hen weggelegd. Zoo zal hun eere en heerlijkheid tot beloo-
ning worden toegevoegd, omdat zij, bij hun geloof, liefde, heiligmaking en godzaligheid hadden toegevoegd, en met daden getoond, dat hun Christendom niet in woorden, maar in kracht bestond.

Er zullen dus, — dit zien wij uit het

onderwijs van Petrus — er zullen trappen zijn in de hemelsche heerlijkheid en zaligheid. En die onderscheidene trappen, hoogere of lagere, zullen geëvenredigd wezen, aan de vatbaarheid voor den hemel. Die vatbaarheid wordt verkregen hier in deze aardsche oefenschool. Naar mate wij hier in de betrachtting van godzaligheid en liefde hoogere vorderingen gemaakt, met meerdere getrouwheid en ijver, den Heere gediend, ons grootere opofferingen om zijnen wil getroost en de beproevingen met standvastigheid overwonnen zullen hebben, naar die mate zal voor de zoodanigen de hemelsche gelukzaligheid grooter en heerlijker zijn. Wie hier alle naarstigheid toebrengt, om zijne roeping en verkiezing vast te maken, zal ginds naar evenredigheid van zijnen ijver, grooter loon ontvangen. Hoe meer de stervende vrome medeneemt naar den hemel van die goederen die hem daar ter volmaking van zijn geluk te stade komen, des te ruimer ingang zal hem verleend worden in het eeuwig koninkrijk van den Heer Jezus Christus, des te

overvloediger en milder zal hij dáár bedeeld worden uit den rijkdom der goddelijke genade! Laat ons dit toch niet vergeten, mijne vrienden! dat wij het gedurig bedenken en tot onszelven en malkander zeggen: ginds zullen wij maaijen naar dat wij hier gezaaid hebben! Allen bevinden wij ons hier in de Christelijke Oefenschool. Wie van ons zal nu den prijs behalen? Gelukkig, dat niet een of twee, maar velen dien verkrijgen kunnen. Streven wij allen hiernaar; streven wij elkander voorbij en benaarstigen wij ons alzoo, dat wij een' der eerste prijzen, dat wij den palm der eeuwige overwinning, de kroon der hoogste heerlijkheid verkrijgen mogen! Wie onder u, mijne medeleerlingen! daartoe lust heeft, hij ontzie de moeite en de inspanning niet. Zonder strijd en oefening wordt niets groots verkregen. De taak, die wij hier te verrigten hebben, zij langdurig en moeilijk; eenmaal zullen wij de aangename vruchten eener onbezwekene getrouwheid plukken, en naar evenredigheid van onze oefening, eeuwigen

vrede en zalige vreugde tot volle verzadiging genieten in het eeuwig koningrijk van onzen Heer en Zaligmaker Jezus Christus! Welk eene aanmoediging, om niet te vertragen, maar meer en meer overvloedig te worden in alle goede, Hem welbehagelijke werken!

En nu, Medeleerlingen in dezelfde school, laat ons alles wat wij beschouwd hebben, nog eens in korte trekken zamenvatten, en als eene handleiding tot eigen nadenken voorstellen. Groote en dierbare beloften zijn ons geschonken, opdat wij door dezelve der goddelijke natuur deelachtig zouden worden, nadat wij het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid, ontvoden zijn. Op ons rust nu de heilige verpligting om te staan naar dat geloof; hetwelk het beginsel van alles goeds is; de vruchtbare wortel, waaruit de schoone plant van een nuttig en weldadig leven opgroeit. Hebben wij dat geloof, zoo laat ons ons benaarstigen, om bij hetzelfde alle die hoedanigheden van een hei-

lig en christelijk leven te voegen, tot welke Petrus zóó dringend opwekt. Hierin is de toetssteen te vinden van de echtheid des geloofs. Beproeve dan hieraan een ieder zich zelve! Missen wij dezelve geheel en al, wij mogen dan wel voor onszelven toezien; want onze hoop op den hemel is dan ijdel en ongegrond. Op ons is dan toepasselijk wat Petrus schrijft: bij wien deze dingen niet zijn, die is blind; hij ziet niet en wil niet zien, en heeft de reiniging zijner vorige zonden vergeten. Of zijt gij niet geheel en al van die hoedanigheden ontbloot, maar is alles bij u nog zwak en in de eerste beginselen, zoo onderzoekt van waar het is, dat uw geestelijke welstand meer kwijnt, dan bloeit. Vraagt gij: wie is tot deze dingen bekwaam? ik vraag u op mijne beurt: kan eene leer, die uit God is, ons minder dan dit voorschrijven? Ik gevoel wel diep mijn eigen gebrek en zwakheid; ik besef wel alle de moeilijkheden aan deze taak verbonden; maar zou dit vrijheid geven, om met mindere getrouwheid te waarschuwen of iets

achter te houden? Ook is het geen feilbaar mensch, die ons dit voorschrijft, maar een Apostel des Heeren, die zichzelven mede oefende in de school van den besten Meester. Broeders! die goede Meester ziet op ons; Hij wil ons voorthelpen; Hij bezit alles voor ons, en wil alles voor ons volbrengen, wat wij voor het leven onzer ziel en ter opvoeding voor den hemel van noode hebben. De leertijd is kort; en de zaak, die van ons gevorderd wordt, groot! Eerlang verlaten wij deze oefenschool. Niemand zij traag in het benaarstigen; niemand beruste in hetgeen hij aanvankelijk bezit, al mogt hij zich ook met dankzegging voor de genade, hem verleend, verheugen, dat hij niet geheel werkeloos, noch onvruchtbaar is in de kennis van onzen Heer Jezus Christus. Het is niet genoeg voet gezet te hebben op den weg des levens, wij moeten op denzelfden met vasten gang voorwaarts streven. Is het schande voor den scholier, wanneer zijne vorderingen niet aan den langen leertijd geëvenredigd zijn; hoe moeten wij ons zelve

dan beoordeelen, indien wij, reeds voorlang geroepen tot de dienst des Heeren, sedert het doen van de beste keuze niets of weinig gevorderd zijn, in de overwinning van onze gebreken, en in de beoefening der Christelijke pligten? Iedere verachtering in kennis, liefde en heiligheid, iedere vordering, die wij hadden kunnen maken en niet gemaakt hebben, is schade voor de eeuwigheid. Daarentegen, hoe meer wij vervuld zijn met vruchten der gerechtigheid, des te meer zijn wij werkzaam tot eer van God en Christus, en zien ons eens ruimer ingang en hooger geluk bereid in het koninkrijk van onzen dierbaren Verlosser. Laat ons dan goed doende niet vertragen: want te zijner tijd zullen wij maaijen, zoo wij niet verslappen. De wereld ziet op ons; de eere van het Christendom, de gesteldheid van den tijd, die wij beleven, vorderen dubbele naauwgezetheid. Alle leerlingen kunnen wel dezelfde vorderingen niet maken; de Heer, met wien wij te doen hebben, kent ieders aanleg en krachten en

weegt die naauwkeurig af. Eene onbestendige gehoorzaamheid en trage ijverloosheid, als of het genoeg ware ter naauwer-nood zalig te worden, kan Hem niet behagen. Hij eischt standvastigheid in het goede, en toenemen in volmaking. Houden wij dit altijd onder het oog, en zoeken wij gedurig, dat ons geloof vaster, onze kennis zuiverder, onze zelfbeheersching eenpariger, onze lijdzaamheid volkomener, onze godzaligheid naauwgezetter, onze liefde hartelijker worde. Niemand echter verheffe zich op die deugden, of bouwe daarop den grond zijner hope voor de eeuwigheid. Verre zij van ons zulk een ijdele waan of nietsbeduidende grond van behoudenis. Buiten Christus en zijne gerechtigheid zou alle vrijmoedigheid voor God, alle hoop op de eeuwigheid ons gelijkelijk ontbreken. De aanvanger, zoo wel als de verstgevorderde, in de Christelijke oefenschool, heeft geen' anderen grond van zalig worden, geen ander uitzigt of verwachting voor de toekomst, dan hetgeen gebouwd is op Christus en zijn schuldrant-

A 2420077

Bij M. WUR & ZONNEN, Drukkers van het Ned. Zendingen ootsch. worden ook uitgegeven de volgende kleine stukjes:

	Gents.		Gents.
1. Evang. herinn. aan Kranken	10	43. Wie zijn, hier op aarde,	
2. Over het nuttig Kerkgaan	7½	de gelukkigste menschen . . .	15
3. Over het doen v. Belijdenis	7½	45. Gedenk te sterven	15
4. Een woord voor menschen,		46. Het Voorbidden, een pligt	
die niet ter kerk kunnen gaan	7½	der Christelijke liefde.	12½
5. Het Christend. beschuamd		47. Opw. tot getrouwe deelne-	
door Heidenen	10	ming in het Maand. Gebed. . . .	17½
6. Ev. herinn. aan Bedroefden	15	48. Troostw. voor Christenen. . .	15
7. Evangelis. herinneringen		49. Bijhels Loesb. voor Krank. . .	15
aan Vaders en Moeders	15	50. Iets uit het leven van F. Neff . .	20
8. Een woord aan Vaders en		51. Het Geloof in Jezus Christus . .	20
Moeders over den Doop.	03	52. De Christel. Oefenschool. . . .	20
9. Over het allerbeste Boek.	7½	53. De Goede Herder	17½
10. Onderw. over het Bijbellez.	20	54. Bijbelsch Onderwijs over	
11. Het leven van den Heer Jezus	17½	's Menschen bekeering	17½
12. Iets over het Avondmaal . . .	12½	55. Genade en Pligt.	17½
13. Opwekking tot de huise-		56. Geschenk aan allindie Gods	
lijke Godsdienst	12½	woord mogen hooren.	17½
14. Zamenpraak tusschen drie		57. De Zelfbeproeving.	17½
vriend. over de Wedergeb.	07½	58. Het wand. als kind. des Lichts .	17½
15. Het lev. van William Kelly	10	59. Een woord aan allen die	
16. Drie zamenspr. tusschen		gaarne het beste voorbeeld	
een' Leeraar en een' Huism. . . .	10	wenschen na te volgen.	17½
17. Het dorp Eerenhoel, tot		60. Iets over het Geweten	17½
vorigen welvaart hersteld.	20	61. Christel. Godavrucht, geen	
18. Het nadeel van het bij de		Dweeperij.	17½
straat loopen der kinderen . . .	12½	62. Geschied. v. Johannes Eliot. . .	17½
19. Waarsch. tegen de Ontucht . .	—	63. Een woord over onze	
20. Iets voor herstelden uit		Geestelijken wasdom.	12½
krankheid	12½	64. De Christen	15
21. Iets voor Gevangenen.	25	65. Aanprijzing van een god-	
22. Geschenk der Christelijke		vruchtig huiselijk leven.	15
helde voor kinderen.	20	66. Herinn. van een' Dorpsl. . . .	12½
23. Geschenk voor Lidmaten	15	67. Wenken omtrent het ge-	
24. Heb ik wel genoeg voor de		brek aan schuldgevoel	15
eeuwigheid?	12½	68. Handl. tot de Algem. Kaart	
25. Tweede Gesch. der Christ-		der Christel. Zendingen.	30
telijke liefde voor kinderen . . .	15	69. De wederzijdsche pligt. in	
26. Voor Dienstboden	17½	het Christel. leven.	17½
27. Over de Feesten	12½	70. De ware vooruitgang	10
28. Iets voor Armen.	7½	71. Gods hoogheid en der Men-	
29. Jezus, de Genesmeester	10	schen geringheid	10
30. Evang. herinneringen aan		72. Hoe wil de Heer dat zijne	
oude Liederen	15	Discipelen omtrent Hem	
31. Verzamel. van leers. brie-		zullen gezind zijn	10
ven en opwekk. verhalen.	12½	73. Godsdienstigh. uit nood. . . .	10
32. Opwekk. tot weltevredenh. . .	12½	74. Bidt zonder Afhouden	12½
33. Een goed woord aan Christen-		75. Het beste Avondmaalskleed . .	13½
ouders over de opvoed.	15	76. Daniël	20
34. Franke, de kracht des Gel. . . .	12½	77. De beste Fakkel	10
35. Schets van het leven van		78. De vriendschap der wereld. . .	8
Afrikaaner.	7½	79. Wat doet men voor Israël? . .	12½
36. Waarschuwing tegen het		80. Maria, de Moeder des Heeren. .	17½
kwaadspreken	7½	81. De levensav. van Vader Jacob .	12½
37. Iets over de Zelfkennis.	15	82. Het liefheb. der verschijning	
38. Een woord van onderrigt		van Christus.	9
en troost in Sterfhuizen.	20	83. Grief ons heden ons dage-	
39. Men doet niet wat men kan . .	12½	lijksch brood.	12½
40. Vriendel. raad aan zwaar-		84. Uitwendige godsdienstigh.	
moedigen	15	zonder gods d. des harten	12½
41. Waarom word ik niet beter . .	17½	85. Over het vertrouwen op God. .	12½